

MUUSIKA

2 VEEBRUAR 2017

2.50 €

- OMAPÄRANE ISIKSUS **PASTACAS**
- ELULINE JA EMOTSIONAALNE **CHRISTIAN TETZLAFF**
- **KAMMERKONTSERDID** JA **VANAMUUSIKAKONTSERDID**

EESTI FILHARMOONIA KAMMERKOOR

Peadirigendid

Eesti Filharmonia Kammerkoor 35
Hooaeg 2016/2017

Paul Hillier – Öölaulud

Grigorjeva, Jandžgava, Auerbach, Panufnik • 24.03 kell 19 Tartu Jaani kirikus • 25.03 kell 19 Tallinna Niguliste kirik

Tõnu Kaljuste – Requiem & Miserere

Schnittke: Reekviem, Pärt: Miserere • 13.04 kell 19 Tartu Pauluse kirik • 14.04 kell 17 Tallinna Jaani kirik • 15.04 kell 19 Pärnu kontserdimaja

Daniel Reuss – Arieli laulud

Tüür, Martin, Escher, Sweelinck, Pärt, Schnittke • 24.05 kell 19 Jõhvi Mihkli kirik • 25.05 kell 19 Tallinna Niguliste kirik

Piletid Eesti Kontserdi kassast, Piletilevist ja Piletimaailmast.
www.epcc.ee, www.concert.ee

Ametlik meediapartner
Postimees

/// 75
EESTI KONTSERT

Ajakiri oli just viimaseid päevi trükki minemas, kui vaikselt pühapäeval, 22. jaanuaril lõi nagu välg sisse teade: suri Veljo Tormis. Lahkunud oli ta aga juba eelmise päeva õhtul.

Surm on alati valus, aga kui lahkub terve epohh, suur hulk meie mälu, siis on selles midagi aukartust äratavat. Tuleb tunda kurbust, aga samal ajal austust ja väärikust, et meile see pärand on kingitud.

Ia Rimmel

PERSOON

2 Pastacas: muusika on lõpmatu.
Margus Haav

8 MUUSIKAUUDISEID MAAILMAST
Nele-Eva Steinfeld

10 IN MEMORIAM
Veljo Tormis

TÄHT
11 Christian Tetzlaff – avatud elule ja muusikale.
Kerstin Kullerkupp

OOPUS
13 Ärajäänud bändiproov, mis muutis mu maailma. Arvo Pärti "Tabula rasast".
Igor Garšnek

PILK
15 Steffanist Massenet'ni, sekka ka Haydnit – Berliini ooperihooajast 2015/16.
Harry Liivrand & Kristel Pappel

19 Kammermuusika kõlab uhkelt ja rahvusvaheliselt ka Tallinnas. ECMTA konverentsist.
Kerstin Kullerkupp

MULJE
22 "Mamma Mia!" – meelelahutus ja puhas rõõm.
Monika Helme

24 Kammermuusikaga mõtteid selitamas.
Nele-Eva Steinfeld

27 Varajane muusika väikesel, suurel ja üle pika aja ka teatrilaval.
Aleksandra Dolgoplova

31 ... ja vaal laulis kuus viimast süngest unistust rabast.
Einike Leppik

34 Jazzi poolaasta.
Sander Udikas

36 MUUSIKAUUDISEID EESTIST

40 HELIPLAATIDE TUTVUSTUS

MUUSIKA

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Tiina Mattisen** tiinamattisen@gmail.com
Toimetaja **Virge Joamets** virgejoamets@gmail.com
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Reklaam **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetuse: Voorimehe 9, Tallinn 10146
Toimetuse telefon **6 833 107**
Kodulehekülg: **www.ajakirimuusika.ee**
Digiväljaanne paberväljaande tellijale:
www.kultuurileht.ee
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki tn 26, 12915 Tallinn

ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu
Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Tellimine: AS Express Post
Peterburi tee 34-5,
Tallinn 11415
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
E-arve püsimummaga **1,60** eurot number
Aastatellimus **23** eurot
Muusikaõpetajatele ja
-õpilastele aastatellimuse
soodushind 19 eurot.
Soodushind kehtib ka pensionil
olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee

Pastacas:

"MUUSIKA ON LÕPMATU"

FOTO ERAKOGUST

MARGUS HAAV

kultuuriajakirjanik

Viljandist pärit Ramo Teder on kunstnik, kes tegutseb peamiselt muusikuna, keda kellegagi naljalt segamini ei aja. Juba pikemat aega Soomes elav isikupärane muusik, artistinimega Pastacas, on ilma igasuguse kahtluseta üks Eesti originaalsemaid ja huvitavamaid muusikuid – isiksus, kes ei mahu tegelikult kindlasse žanri ning kes ei tunne ka muusikas mingeid piire. Ramo Teder eksperimenteerib nii hääle, instrumentide, elektroonika kui ka iseeendaga. Pastacas on ta olnud juba rohkem kui viisteist aastat.

Ramo Teder on sada protsenti Pastacast, viiskümmend protsenti viimasel ajal järjest kuulsust koguvast ning juba kultuslikust ansamblist Puuluup ja kolmandik võrukeelsest triost Upa-upa ubinakõnõ. Pastacana andis ta möödunud aastal välja väga hea vastuvõtu saanud albumi "Pohlad", tänavu ootab ees Puuluubi debüütalbum.

Eeloleval aastal keskendubki Ramo peamiselt Puuluubile. Puuluup on elektroonika ja luuperitega rikastatud hiiu kandle duo, mille teine liige on Marko Veisson. Puuluubi muusika moodustavad hiiu kanded, luuper, laul, efektid ja kahe mehe looming.

Kohtun temaga ühel talveõhtul pisi-keses Viljandi lokaalis. Väljas ulub tuul, mis keerutab tänavalaternate hämaras valguses üksikuid lumehelbeid, linn on praktiliselt inimtühi. Toas on soe, leti tagant kostab klaaside kilksumist, mängib vaikne muusika.

On väga tore, et saime kokku Viljandis, sinu kunagises kodulinna ja ühtlasi linnas, mis on endiselt su elus tähtsal kohal. On see nii?

Mul on Männimäel endiselt korter, kolisime sinna siis, kui olin kuusteist. Tõsi, nüüd annan korteri üürile, aga siiani olen Viljandis käinud umbes kolm korda aastas.

Mul on üheksakümnendate algusest meeles see, kuidas sinu juures oli seltskond koos, vaatasime öösel MTVd ja andsime videotele hindeid. Väga lahe oli. Sul ema tuli nii umbes ühe paiku tuppa ja pakkus kõigile kapsast.

Jaa, ma olen sellest rääkinud Valner Valmega, kes ka seltskonnas oli, et üks sealt see teie muusikakriitiku põli alguse sai. (*Naerab.*) Pärast lugesime punktid kokku. Kui üheksakümnendate alguses satelliittelevisioon tuli, oli see ikka midagi erilist. Sellel ajal oli MTV ikka väga hea, puha *indie*-saateid täis, “Beavis ja Butthead” ka.

Kui hindamisele jutt läks, siis ERRi kultuuriportaali muusikakriitikute albumite aastatabelis oli “Pohlad” David Bowie ja Vaiko Eplikü järel kolmandal kohal. Väga hea tulemus ju?

Uskumatult hea. Ma pean seda plaati tabelitesse sattumiseks natuke liiga alternatiivseks. Ma uurisin seda asja pisut lähemalt – olin tõesti paljude kriitikute nimekirjas. Kusagil tagapool, näiteks 12. või 18. kohal, aga ma olin igal pool olemas!

Nii et Pastacas kui muusikakriitikute ühendaja?

(*Naerab.*) Paistab nii jah.

Sul ei ole ju selja taga suurt firmat ega suhtekorraldajaid?

PASTACA ALBUMID

- “Kõrvaklapid” (Kohvirecords, 2001)
- Barbariz & Pastacas, “Dehemardik Datis” (Kohvirecords, 2002)
- “Tsaca Tsap” (Kohvirecords, 2004)
- “Snatsit some si si” (Kohvirecords / Afterhours, 2009)
- “Jaabbann” (Afterhours 2009/2011)
- Pastacas & Tenniscoats “Yaki-Läki” Kaks väljaannet. (Afterhours / Õunaviks, 2013)
- Upa-upa ubinakõnõ “Upa-upa-ubinakõnõ” (Upa-upa-ubinakõnõ, 2015)
- “Pohlad” (Õunaviks, 2016)

Ei ole. Olen oma muusikaga täiesti mii-nuses, raha tuleb hoopis muust tööst. Eks see ole nii enamikul muusikutest, võib-olla mõni üksik elab muusika tegemisest ära. Mina olen sellest küll väga kaugel.

Sa ei ole ühegi konkreetse skeene esin-daja ja sellepärast ei saa sa piire rik-kuda, kuna piire eriti polegi?

Mingid piirid siiski on. Ikka neli neljan-dikku ja kolm neljandikku, kuus kahek-sandikku ka vahel.

Kui kaua “Pohlade” tegemine aega võttis?

Ei oskagi öelda. Mõnda lugu hakkasin tegema juba rohkem kui kümme aastat tagasi, pärast albumit “Tsaca tsap”, aga need jäid kuskile seisma. 2012. aastal lendas arvuti kõvaketas vastu taevast, siis läks palju kaduma. Hakkasin alles-jäänud juppe uuesti tegema. Motivatsioon oli samas üsna nulli lähedal. Tänu Villem Valmele (plaadifirma Õunaviks eestvedaja – *toim.*) see plaat ilmus. Poleks Villemit olnud, poleks ka seda plaati. Vähemasti mitte praegu.

Muusikuid ühendab see häda, et väga palju on etteaimatav. Mõni muidugi teebki terve elu ühte lugu ja ega sest pole suurt midagi, on turvaline ja tore, aga Pastaca puhul ei saa kunagi päris kindel olla, mis järgmisena tuleb.

Kuigi Puuluupi võib näha pärimus-muusikafestivalidel esinemas, ei ole tegemist kaugeltki klassikalise folgi-bändiga, kuigi Ramo mõonab, et päri-mus kui selline on teda järjest rohkem huvitama hakanud. Tema pärimus on aga Entel-Tentel, vene multikad, Apel-sin, ABBA, The Beatles, Kukerpillid, Janis Joplin jne. See, mida väikse-na vinüülplaatidelt ja isa lintmakilt ning hiljem kassetidelt kuulatud sai. Ühes varasemas intervjuus arvas Ramo, et küllap on ta “pärimuspunkar”, kel-lele pole hiiu kandle autentse mängu-tehnika eiramine mingi probleem.

Flöödimäng karjaulaudas.

Etteaimatavus võib ka päris mõnus olla. Ma olen tähele pannud, et osadele see päris meeldib.

Sul on praegu kolm erinevat väljundit: Pastacas, Puuluup ja võrukeelne Upa-upa ubinakõnõ. Kuidas sa ennast nende vahel jagad?

Kui hakata mõtlema, et tuhande aasta pärast on sellest, mis me teeme, alles ainult noodid, siis tundub, et Pastacas on nendest kolmest kõige olulisem. Puuluup on paljusk *live*-bänd, ja sama palju ka hiiu kandle bänd. Hiiu kandle kultuur on muidugi väga oluline, oleks meil ansamblis näiteks kaks kitarri, poleks asi kaugeltki see. Mulle meeldib kõige rohkem Puuluubiga esineda. Upa-upa on koondunud peamiselt Mari Kal-kuni ümber, kuigi üks seal ole midagi kõigilt meilt kolmelt.

Puuluubi kontserdid on midagi teistsugust. See introvertsus, mis on Pastaca esinemistel... No ma olengi selline kohmakas, pole midagi öelda. Puuluubis toimib aga isegi kaks dialoogi, üks meie endi vahel, teine publikuga. See on iga kord natuke erinev, iga kord tulevad uued naljad, vahel jälle ei tule üldse. Selles on oma võlu ja nauding, mis üksinda laval seistes täiesti puudub.

Puuluup on oma võrdlemisi alternatiivset ja ebatraditsioonilist lähenemist arvestades uskumatult populaarne. Mis paneb nii hipsteri kui ka pangahärra Puuluupi kuulama?

Puuluubi üks saladus on see, et – ma ei tea küll, kuidas see välja paistab – võrreldes Pastacaga tulevad meloodiad ja struktuurid kuidagi iseenesest. Puuluubi muusika on võrdlemisi lihtne ja lähtuvalt hiiu kandle omadustest ka veidi piiratud, maksimaalselt kolme duuri lood. Mingeid asju, näiteks jazzistandardeid, on hiiu kandlega meeletult raske mängida. Saab küll, aga see on keeruline ning kõlab mustalt. “Hiiukal” on oma võlu, ta on burdoonipill, kus mingi keel või keeled kõlavad alati lahtiselt kaasa ja mingeid valitud helistiku noote on lihtne mängida. Aga kui peaks näiteks mängima Bachi, kes on muide üks mu lemmikheliloojaid, siis see ei ole lihtne. Vaat et võimatu... Ma arvan, et see lihtsus on just see, mis mõjub. Näiteks laul “Süüta mu lumi”. Kaks duuri “pendeldavad” ja ongi kõik.

Kuidas Puuluubi plaadiga on?

Praegu teemegi. Hunnik lugusid on juba valmis, väike ports vajab veel lin-

distamist. Tahame plaadi aasta esimesel poolel välja anda. Täpset kuupäeva ei julge öelda, pole veel otsustanud.

Puuluup astus üles ka viimasel Viljandi pärimusmuusika festivalil. Kui folk te olete?

Meil on kõik oma lood, aga üks põimime siia-sinna ka traditsioonilisi motiive. Kui teeme Puuluubiga pika kontserdi, siis mängime alati jupi “Vormsi labajalga”, umbes viis minutit.

Oled päris palju välismaale esinema sattunud, põhiliselt Pastacana.

Jah. Puuluubi esinemised välismaal on veel ees, üsna varsti tulevad. Jaanuaris oleme Berliinis, aprillis Frankfurdis.

Pastaca puhul on üks olulisi märksõnu Jaapan. Jaapan on teadagi kaugel, kuidas sa selle maaga sõbraks said?

Jaapani firma Afterhours annab seal minu plaate välja ja korraldab iga kord ka väikese tuuri. Tegemist ongi firmaga, mis annab Jaapanis välja Euroopa või Ameerika muusikute plaate. Mul on väga hea meel, et olen üks nende artiste.

Ma ei olegi otse küsinud, mis neile minu juures kõige rohkem meeldib. Jaapanlased on muidugi alati hirmus viisakad, ega sealt ausat vastust ei saakski, viisakuse filter on ikka ees.

Kui ma olen vaadanud fotosid, kus sinu albumid on Jaapani suurtes plaadipoodides, siis taban end alati mõttelt, et need plaadid sobivad sinna pagana hästi. Kõik need kummalised ja veidi müstilised tegelased, kes plaadikaanel on...

Jaapan on tihkelt inimesi täis. Ameerika ja Euroopa kultuuri on seal küll nüüd igal pool näha, aga seda ainult neile omast on endiselt äärmiselt palju. Ei tea, mis tunne oleks siis, kui elaksingi seal. Ma olen seal käinud viis korda, umbes kümme päeva korraga koha peal.

Mulle Jaapan öudselts meeldib. Ma mõtlen ikka sellele, et meil on siin hirmus palju ruumi. Viljandist Tartusse sõites on seitsmekümne kilomeetri ulatuses ikka väga hõre. Sõidad linnast

välja ja ongi kohe põld ja mets, mets ja põld. Osakast Kyotosse sõites on tee ääres kaks tundi ainult maju ja tänavaid ning kahe tunni pärast oledki Kyotos.

Milline on olnud kõige suurem publik, kelle ees oled esinenud?

Ehk sel aastal, Upa-upa esinemisel pärimusmuusika festivali EBU kontserdil Viljandis. Kohapeal oli ka päris palju inimesi, aga kontserti kanti ka üle televisioonis otse-eetris.

Läheme ajas korra tagasi. Aega, mil olid just passiealiseks saanud ning kondisid paljajalu mööda Viljandit, juuksed turris, kitarr kaelas ja flööti taskus. Põuerott vist tuli veidi hiljem...

Mu tütar on viisteist ning ma vaatan teda ja tema arengut nagu peeglit. Kui sain seitseteist, jõudsid mingid asjad "kohale". See minu mina ongi umbes sellest ajast pärit. Selleks ajaks ma olingi see, kes ma ka täna olen.

Eks suuri asju ole toimunud ka siis, kui ma olin kakskümmend kaks või kakskümmend viis, aga need pole minu jaoks olnud nii murrangulised. Oleks olnud vahendeid ja tehnilisi võimalusi, oleksin hakanud sellist muusikat tegema juba siis, kui olin seitseteist.

Viljandis polnud tollal tervislik teistest nii palju erineda, võis kergesti tänaval peksta saada.

Viljandis polnud veel nii hull, tundsin teismelisest peale kohalikke pätte ja nemad tundsid mind. Vaat Tallinna vene pättidega oli küll raske, mitu korda võeti raha ära, jooksin mingite kam-pade eest... (Naerab.)

Samas, eraklik ei ole sa kunagi olnud?

Kuidas võtta. Kui kolisime Helsingist meie praegusesse elukohta Salo lähisteel, olin ma kolmkümmend kaks. Kuni selle hetkeni mõtlesin, et olen sisimas selline vaikne tüüp, kellele meeldib metsas käsitööd ja muusikat teha ning vahetevahel linnas käia. Seal sain ma aru, et mulle meeldivad ikka inimesed ja pidu ja kinod-teatrid, tänavad ja kohvikud ja baarid... Mulle meeldib küll metsas käia,

Pastaca pildid, pastakaga joonistatud.

aga vahetevahel. Inimene igatseb ikka seda, mida tal ei ole. Ei teagi, kui elaksin linnas, ehk igatseksin maale. Praegu tahaksin elada suures linnas, kus oleks palju kultuuri ja kohvikuid, kontserte, klubisid, näitusi ja kinosid, üldse kunsti.

Mulle üldiselt sildistamine ei meeldi, aga kuhu riulisse sa Pastaca plaadid plaadipoes paneksid, kui sellist võimalust pakutaks?

Ma olen kõikidele ütelnud, et Pastacas oli XXI sajandi alguses *folktronica*, akustilise muusika ja elektroonika segu, kuigi algupärane *folktronica* oli oluliselt elektroonilisem kui minu muusika. See oli tol ajal üks laine. Nüüd ütlen ma kõikidele, et Pastacas on eklektika.

Eksperimentaaleklektika?

Jaa, sobib. (Naerab.)

Kunagi varem ei ole melomaanidel olnud nii palju võimalusi muusikat tarbida kui praegu. Voogedastusest lukuslike vinüülideni, valik on meeletu. Mingis mõttes on see muidugi väga tore, aga head muusikat on ikkagi keeruline leida.

Valik on tõesti meeletu. Kas sulle üldi-

selt meeldib edetabelite muusika? Kui sageli sinu lemmikud edetabelitesse satuvad?

Vahel ikka satuvad.

Minu lemmikud mitte. Ma leian "oma muusikat" mujalt. Ma olen terve elu rääkinud, et mulle ei meeldi gospel-pop. Ja tuligi kord, kus kuulsin ühte gospel-popi lugu ja see meeldis hullult. Ega muusika ei küsi, kes teda teeb.

Jah, tühja neist stiilidest, eks sageli olegi kõige huvitavam see ruum, mis jääb nii-öelda muusika taha? Või nootide vahele. Või sõnade sekka.

Muusika ise on nii lõpmatu. Kui võtame Euroopa muusikat kui tempereeritud klaverit, kaksteist nooti võrdsete vahedega – kuidagi kitsas mäng nagu...

Loomulikult, kõik hakkabki kõike meenutama, iga muusikaga tekib mingi assotsiatsioon. Mulle hirmsasti meeldib see lõpmatuse kujund, ei usu, et muusika kunagi otsa saab.

Jean-Michel Jarre näiteks ütles vastuseks küsimusele, kuidas ta suhtub magamistoamuusikutesse, et pole olemas head ega halba muusikat, on muu-

RAMO OSKAB MUUSIKAT TABADA NAGU LAPS

MARI KALKUN

muusik, ansambli Upa-upa ubinakōnō liige

Ramo on muusikuna väga mänguline ja koostööaldis. Ta tuleb kergesti kaasa uute ideedega ja selle pärast on temaga alati äge koos mängida. Kui ta midagi teeb, siis ta teeb seda üleni, kui ta mildestki vaimustub, siis täielikult. Kui võtta näiteks tema kõige viimane armastus hiiu kannel, siis ta kasutab iga võimalust, et innustada inimesi seda pilli proovima. Ta on tema ise, nii muusikas kui ka oma pastakajoonistustes ja plaadikujundustes, ja see "ise" on väga originaalne, keegi teine ei suuda seda kopeerida. Ramo otsib ja leiutab oma pillimängu, keelemängude ja miksimistehnikaga uusi helimaailmu. Muusikuna on temas põnev segu perfektsionistist ja punkarist. Salvestustel on Ramol alati rütmid ja puhtad noodid väga täpselt paika timmitud, kuid salvestuste üldpilt mõjub sellegipoolest vahetult ja koduselt. Viimasel ajal olen hakanud tähele panema, et tal on ka päris tugev sotsiaalne närv, mis on peidetud tema loominguks.

Mis on veel tähtis – tal on väga hea ja mitmekülgne muusikamaitse. Tema "Suva kogud" ehk tema valitud palad teistelt muusikutelt, mida ta mõnikord sõpradega jagab, on mindki kõvasti mõjutanud. Temas on midagi, mis on muusiku geniaalsuse aluseks – oskus tajuda ja tabada muusikat nagu laps, saavutada jälle seda tajukogemust, mis on lapsena muusikat tehes. Nagu teeksid seda esimest korda. Selle kõige juures pole ta kunagi ülbe, vaid alati pigem jaapanlaslikult tagasihoidlik.

Ramol on võime inimesi sütitada ja innustada. Ma tean, et saan tema peale alati loota, saan temalt alati nõu ja abi. Enamiku asju, mis puutub töösse heliga, olen temalt õppinud. Ramo on hea huumorisoonega, põhiliselt annab tooni Viljandi huumor. Seda, et on olemas veel teine Ramo, Viljandi koolipoiss oma Viljandi naljadega, seda sain teada alles siis, kui käisime aastaid tagasi Jaapanis, kaasas oli Hannes Praks. Ramo ja Hannes on lapselõpõlvõbrad ja nad tegid vahetpidamata nalju, mis varieerusid veidratest tikutopsitrikkidest kuni söögipulkade abil morskadeks kehastumiseni. See oli päris lõbus kogemus tunda end kõige vanemana reisil kahe poisikesega, kelle jaoks pole olemas ühtegi reeglit ja peaasi on, et nalja saaks!

Ramo on minu elus väga tähtis inimene.

sika. Muidugi on tore, kui keegi ajab mingit kindlat stiilirida, aga piirid on viimasel ajal üldse ähmastunud, ja mitte ainult muusikas. Ma usun, et Puuluup poleks kümne aasta eest Viljandi pärimusmuusika festivalile esinema pääsenud.

Piirid tekivad ise. Mis puutub pärimusse, siis ma tean nii vähe sellest, mis see on. Mäletan väga vähe sellest, mida vanaema kunagi rääkis. Aga tema sai omakorda oma vanaemalt hästi palju päranduseks. Pärimuse mõiste ju muutub ka aja jooksl.

Ma olen mõelnud selle peale, kui palju on kolmandas maailmas muusikuid, kellel pole võimalust salvestada. Kui palju võib olla andekaid inimesi, kes tahaksid väga-väga muusikat teha, aga pole võimalust.

Kuidas on sinu muusikaharidusega? Erinevalt paljudest "magamis- toasalvestajatest" ja "köögieksperimenteerijatest" on sul ju täiesti korralik põhi all.

Lõpetasin Viljandis lastemuusikakooli flöödi erialal. Pärast keskkooli läksin Otsa kooli, olin seal poolteist aastat ja tulin sealt ise ära, kuna flöödiõpetaja ütles: sinust ei tule kunagi flöödimängijat, sul on nii halb tehnika ja sellise lameda keelega ei saagi flööti mängida. Jätsin siis pooleli, hakkasin maalima ja joonistama. Hiljem võtsin jälle flöödi kätte, kui esinemised tekkisid.

Seda õpetajat ei ole publiku hulgas näha olnud?

Ei ole märganud küll.

Kui palju on sul sahlites ja kõvaketastel avaldamata materjali? Kui keegi ütleks, too aga siia, annan kuu aja pärast plaadi välja...

Kvaliteedi ja kvantiteedi suhe on alati seotud ajaga. Kui vaadata hästi tugevaid muusikuid, siis nemad annavad igal aastal plaadi välja. Sageli on need aga nõrgad plaadid.

Aega peab olema, ideid saab igaüks arendada. Ühe õhtuga kümme ideejuppi, arvan, et kõik saaksid hakkama, aga see oleks suvaline läbu, need ei oleks head jupid. Kvantiteet ei ole kokkuvõttes määrav. Võib talletada igal aastal tuhat ideejuppi, see teeb päevas kolm. Pole probleemi. Aga neist ei tule midagi, kõik jupid on kehvad, kasutud.

Milline on sinu suhe luuperiga praegu? Kas see ei ole veel ennast ammendanud?

Eks veidi ikka ole. Luuperi võimalused on ju üsna väikesed. Näiteks Maarja Nuut ja Tiit Kikas kasutavad luuperina arvutit. Seal on võimalusi lõputult, piiriks ja piduriks on ainult arvuti protsessori võimsus.

Luuper masinana ei ole eriti võimas, piirid on üsna kitsad. Ma olen Pastaca kontsertidel tähele pannud, et üritan teha lugu võimalikult väheste luupimiskordadega, et liiga palju sarnaseid asju ei korduks. Luuperit ma ei vihka ja arvan, et ei hakka ka vihkama.

Lõpetuseks. Mis on sinu kui muusiku jaoks põhiline märksõna aastal 2017?

Puuluup. Nii plaat kui esinemised. Kokku on lepitud juba tubli arv kontserte. **M**

Albumi "Pohlad" vinüütväljaannet
signeerimas.

MUUSIKA KUI MÄGIALLIKAS

VILLEM VALME

plaadifirma Õunaviks eestvedaja

Pastaca muusika on nagu mägiallikas, ainult vee asemel paiskub sealt nõlvadele väga kirju kokteil. Tema lood on muutlikud, vaheldusrikkad ja mitmekihilised, sageli isegi tõtakad. Võibolla on selle taga vana pungikool. Tundub, nagu ei tahaks Ramo inimeste aega kulutada. Muusikuna soovib ta, et kellelgi ei hakkaks hetkekski igav. Tänu sellele ei unusta ta ka laval end liigselt nautima. Kuna olen ise üsna rahutu loomuga, siis mulle selline lähenemine sobib. Seejuures on tema muusika eksimatult tema enda nägu. Paned Pastaca mängima ja tundub, nagu Ramo oleks tupp astunud.

Ramo on paadunud hipi, kel jagub lõputult armastust teiste inimeste ja üldse elu vastu ja kellel on loojana väga puhas loominguiline, peaaegu instinktiivne eetiline tunnetus. Ramo kui sõber on kõige lähedam ja lahkem kaaslane üldse. Inimesena on ta liigagi hea ja puhas, vahel tundub, et temasugused saavad elult just sellepärast rohkem lööke, kuna nad lähevad liiga avatult ja elujaaatavalt kõigega kaasa. See on muidugi äärmiselt ebaõiglane. Seda kõike arvestades võib koostöö tema kui plaadistava artistiga olla üllatavalt keeruline, põhjused on korraga objektiivsed (pereelu ja tihe kontserdigraafik ei jäta piisavalt aega plaadimaterjaliga tegelda) ja subjektiivsed, tulenevalt põhiliselt tema vägagi kõikuvast enesehinnangust ja -usust ning samas ka täiuslikkuse-taotlusest igas detailis. Ramo enesekriitilisusest on saamas juba tema kaubamärk. Näiteks on ta tänase päevani imestunud, et plaati "Pohlad" on nii hästi vastu võetud. Ma pressisin seda plaati temalt välja tubli paar-kolm aastat ja ta oli suure osa sellest ajast täiesti kindel, et ei ole piisavalt häid lugusi (valida oli rohkem kui saja looidee vahel), head plaati ei tule ja sel kõigel pole mõtet. Kui kõik need õhtused tunnid kokku lugeda, olen veetnud ööpäevi, et teda innustada, veenda, julgustada, piitsutada, lohutada ja kannustada, olles seejuures ka ise nii mõnegi korra usu, kannatuse ja initsiatiivi kaotanud. Aga õnneks oleme jälle jalad alla saanud ja tänaseks lausa kolm järjestikust plaati välja andnud. Väga loodan, et need ei jää viimasteks.

Parematel päevadel sünnib Ramoga koos olles mõni situatsiooni- ja komöödilise nali. Enamasti on see mingi ootamatu absurdi- ja hõnguline repliik, mis võib ta pooleks tunniks täiesti rajalt maha tõmmata – mees lihtsalt ei saa naeru pidama. Pisarad voolavad, hapnikku jääb väheks, mõnikord on ta lausa kägaras maas ja no ei saa pidama. Ja piisab ainult lakoonilisest vihjest samale naljale ning võid seda naeruatakki veel pikendada. Nagu tema laulusõnadestki paistab, meeldib talle väga sõnamäng ja keeleline sürrealism. Möödunud suvel leiutasime uusi liitsõnu, millest mõned ka avaldasime: seahuulepulk, sitapits, kananahkhiir, tibuparukas, limonaadikompuuter, titetrippe, heinamaa, keeduhitler, kepipontšik, karusekretär. Nii me ise kui ka ülejäänud auditoorium leidsime, et kõige parem neist on heinamaa. Eks see räägi tulemustest nii mõndagi.

MUUSIKAUUDISEID MAAILMAST

NELE-EVA STEINFELD
muusikaajakirjanik

FOTO BADISCHE ZEITUNG

Suurejooneline Elbphilharmonie Hamburgis.

KALEV KULJUS AVAS HAMBURGI ELBPHILHARMONIE

11. jaanuaril avati Hamburgis uhke kontserdiga värskest valminud Euroopa üks suurejoonelisemaid kontserdimaja Elbphilharmonie. Avakontserdi esimesed helid esitas NDR Elbphilharmonie orkestri soolo-oboemängija Kalev Kuljus, kes on töötanud selles orkestris juba 2003. aastast alates. Avateoseks oli esimene osa “Paan” Britteni teosest “Kuus Ovidiuse metamorfoosi”. Elbphilharmonie ehk rahvapäraselt Elphi asub Hamburgis Elbe jõe kaldal. Kontserdimaja saal on oma 2100 kohaga üks Euroopa suurimaid. Akustiliselt peetakse seda samuti üheks parimaks saaliks. Kontserdimaja projekteeris Šveitsi arhitektuuribüroo Herzog & de Meuron, nurgakivi pandi majale 2007. aastal vana laohoone vundamendile. Suured ettevõtmised ei lähe aga kunagi valutult. 2003. aastal, kui

käis kontserdimaja esialgne planeerimine, oli eelarve 77 miljonit, kuid lõppkulud osutusid kümme korda suuremaks. Loodeti, et kontserdimaja valmib 2010. aastal. Tähtaega lükati mitu korda edasi ning suurem osa tööst jõudis lõpule 2016. aasta oktoobriks. Ilusa sündmuse varjus on tulnud ette ka pahameeleavaldusi ning kartust, et kontserdimaja haldamine kujuneb tulevikus üsna kulukaks. Elbphilharmonie idapoolne osa on hetkel renditud hotellile Westin Hamburg ja kontserdisaali peal asub 45 luksuskorterit. Maja avamisel olid kohal ka Saksamaa president Joachim Gauck ja riigikantsler Angela Merkel. Lisaks NDR Elbphilharmonie orkestrile koos peadirigent Thomas Hengelbrockiga esinesid lauljad Anja Harteros, Wiebke Lehmkuhl, Philippe Jaroussky, Jonas Kaufmann ja Bryn Terfel ning organist Iveta Apkalna. Kanti ette ka spetsiaalne tellimusteos, Wolfgang Rihmi

“Reminiszenz. Triptychon und Spruch in memoriam Hans Henny Jahnn”.

LENNUÕNNETUSES HUKKUS VENE MUUSIKAKOLLEKTIIV

25. detsembri varahommikul kukkus Sotši lähedal Musta merre Vene sõjaväe transpordilennuk, mille kõik pardalolijad hukkusid. Lennukis viibisid ka Vene armee Aleksandrovi-nimelise laulu- ja tantsuansambli (mida tuntakse ka Punaarmee ansambli nime all) koori liikmed peale kolme, kes jäid reisist maha isiklikel põhjustel. Pardal oli kokku 92 inimest, kellest 64 olid Aleksandrovi ansambli liikmed. Nad olid teel kontsertreisile Süüriasse, et esineda seal vene üksustele uusaastapeol. Lennukis oli ka koori kunstiline juht Valeri Halilov. Kokku on Aleksandrovi ansambelis 186 liiget, lisaks lauljatele ka instrumentalistid ja tantsijad. Venemaa ühe esindusansambli ehk Aleksandrovi koori lõi 1928. aastal helilooja ja dirigent Aleksandr Aleksandrov. Pärast tema surma 1946. aastal tegeles kooriga edasi tema poeg Boriss, kes tegi koori 40 aastaga kuulsaks kogu maailmas. Venemaa julgeolekubüroo FSB teatel otsivad nad viimati 2014. aasta detsembris suurema remondi läbinud lennuki huku põhjustena pigem tehnilist viga kui pilootide eksimust. TU-154 on vananenud lennukimudel, mis nõuab pilootidelt suurt asjatundlikkust. Venemaa kaitseministeeriumi teatel juhtis lennukit kogenud piloot. Selliseid lennukeid on praegu Venemaal ainult kaitseministeeriumil, üksikud lennufirmad kasutavad modifikatsiooni TU-154 M. Aleksandrovi koor tahtis esineda 2015. aastal ka Eestis, mis tekitas palju pahameelt, sest nad olid salvestanud Krimmi okupeerimist heakskiitva laulu. Esinemine jäi ära, sest ansambli liikmed olid Vene sõjaväelased ja oleksid pidanud taotlema Eesti kaitseministeeriumist loa, mida nad ei teinud. Praeguseks on välja

kuulutatud konkurss 70 lauljakohale, et moodustada uus koor, mida hakkab juhtima ansambli varasem kunstiline juht kolonel Gennadi Satšenjuk.

LAHKUS DIRIGENT GEORGES PRÊTRE

4. jaanuaril suri 92-aastaselt dirigent Georges Prêtre, keda hinnati eriti kõrgelt prantsuse muusika ettekandjana. Prêtre dirigeeris Maria Callase legendaarseid etendusi ja plaadistusi ning oli tema lemmikdirigent. Kõige enam on tuntud kaks Callase hilist plaadistust, mis valmisid EMI plaadifirmale 1964. aastal: Callase esimene Carmen ja teine salvestus Puccini "Tosca". Üle poole sajandi oli Prêtre seotud La Scala teatriga. Veel mõne aasta eest tegeles ta aktiivselt dirigeerimisega, kui tähistati kontserdiga tema 90. sünnipäeva. 2008. ja 2010. aastal juhatas ta Viini uusaastakontserti ning seega on ta ainus prantslane, kellele see au on kahel korral osaks saanud. Prêtre sündis 1924. aastal Põhja-Prantsusmaal, õppis Pariisi konservatooriumis. Tema dirigendidebüüt toimus Marseille'i ooperis 1946. aastal. 1955 – 1959 oli ta Pariisi koomilise ooperi (Opéra-Comique) ja hiljem ka Pariisi ooperi (Paris Opéra) muusikajuht ning aastatel 1996 – 1991 Viini sümfooniakomitee peadirigent. Oluline oli ka tema koostöö kuulsade prantsuse heliloojate Francis Poulenciga, kelle teostest on tema käe all tulnud esiettekanded "La voix humaine" (1959) ja "Sept répons de ténèbres" (1963).

VIINIS ESIEETENDUS 11-AASTASE ALMA DEUTSCHERI OOPER

Hiljuti esietendus Viinis 11-aastase briti multitalendi Alma Deutscheri täispikk ooper "Tuhkatriinu", millele kohalik nõudlik ooperipublik aplodeeris seistes. 11-aastane tütarlaps elab Inglismaal Surrey's ning on varasemast tuntud nii viuldaja kui ka pianistina. Ooperi süžee kujutab omamoodi Tuhkatriinu-lugu,

kus kuri võõrasema juhiv ooperimaja ning Tuhkatriinu on helilooja rollis (siin toob autor võrdluse iseendaga). Ooperis tegi Deutscher laval ise kaasa, etendades Tuhkatriinut ja mängides interluudiume nii viiulil kui klaveril. Ooper on Alma Deutscheri seni suurim helitöö. Teos kestab kaks ja pool tundi ja partituur on 237 lehekülge paks. Kuueaastaselt kirjutas ta oma esimese klaverisonaadi, ta on loonud ka viiulikontserdi ning mitmeid teisigi teoseid. Viinis võrreldakse teda koguni noore Mozartiga, sest helikeelgi kuulub sellesse ajastusse. Noor daam on aga rangelt oma hüüdnime "Väike preili Mozart" vastu. Deutscheri vanemad on samuti muusikaga seotud, ema on orelitõppejõud Oxfordis ja isa amatöörfletist. Deutscheri sõnul ei tule talle kaunid teemad või head meloodilised ideed kunagi pähe siis, kui ta seda soovib, vaid pigem näiteks hüppenõoriga hüpatel või muus puhkeolekus. Teosed ilmuvad Deutscherile vormiliselt terviklikul kujul ja nende muusikaline ülesehitus on tugev. Ooperi "Tuhkatriinu" ettekanne toimus Viinis 29. detsembril ja ettevõtmise patrooniks oli dirigent Zubin Mehta.

VINÜÜLPLAATIDE MÜÜK VIIMASE 25 AASTA SUURIM

Vinüülplaatide müük oli möödunud aastal viimase 25 aasta suurim. Viimati võis selliseid arve näha 1991. aastal, mil CD-plaadid olid alles oma populaarsust saavutamas ja kassetid hakkasid unustusse vajuma. Tol ajal jõudsid lettidele sellised plaadid nagu Michael Jacksoni "Dangerous", Nirvana "Nevermind", Metallica "Black" ja Guns N' Roses mõlemad "Use Your Illusion" albumid. Seda huvitavam on vinüülplaadi esiletõus praegu, mil muusika striimimine internetist on kõigile kättesaadav ja isegi muusika allalaadimine tundub arhailisena ja ajaraiskamisena. Muusikasõbrad ihaldavad siiski taas midagi käega katsutavat. Vinüülplaat on selles mõttes ideaalne, sest ta kehastab endas justkui digitaalse muusikaedastuse formaadi vastandit. Ameerika ja Ing-

FOTO JUNIOR STYLE

Alma Deutscher meediaga suhtlemas.

lismaa statistikud on kokku korjanud huvitavaid fakte. Ameerikas on muusika striimimine endiselt tõusutrendis ja füüsiliste plaatide müük üldiselt 11,7 protsenti languses. Kuigi füüsiliste plaatide müük Ühendriikides langes, kasvas vinüülplaatide müük 25,9 protsendi ulatuses, mis näitab vinüülplaatide tõelist tagasitulekut. Kui striimijate jaoks oli populaarseimaks žanriks 18,2 protsendi ulatuses hiphop, siis vinüülplaatide müügiedetabelis domineerib rock. Siiski on vinüülplaadi läbimüük kaugete hiilgeaegade võrreldes veel väga tagasihoidlik. Aastaid tagasi peeti miljonilist läbimüüki Ameerikas veel läbikukkumiseks. Praegu USA vinüülimüügi tipus olnud Twenty One Pilots'i album "Blurryface" müüs napilt üle 49 000 vinüülalbumi. Teiseks jäanud Amy Winehouse'i "Back to Black" müügitulenumuseks jäi pisut üle 41 000 albumi. Inglismaa vinüülplaatide müügiedetabelites troonisid 2016. aastal lahkunud artistid. David Bowie'l oli UK top 30s kokku 5 vinüülalbumit. Ka Prince'i vinüülplaatidel läks Inglismaal hästi. Ühendkuningriikides müüdi kokku üle 3,2 miljoni vinüülplaadi ning esmakordselt pärast allalaadimisajastut müüdi seal vinüülplaate rohkem, kui digitaalseid koopiaid iTunes'i keskkonnas.

VELJO TORMIS

7. august 1930 – 21. jaanuar 2017

Veljo Tormise laulus “Meelespea” on sõnad: “Ära suri suuri kuuski, maha langes laia tamme, kadus kähharpeaga kaske”. Eesti muusikas on Tormis olnud imestus- ja imetlusväärset pikka aega just see võimsa võraga suur kuusk, mille juured on sügaval kodumaa mullas. Olen pikka aega arvanud, et Veljo Tormise panus Eesti muusikasse on olnud suurema mõju ja ulatusega kui ühelgi teisel heliloojal. Laia tamme kombel sirutas ta oma oksad igasse suunda. Ükski koor ei saa läbi Tormiseta. Meie tänane pärimusmuusika oleks tema tegevuse mõjuta hoopis teistsugune. Tormise jälgil leiab jazz- ja rockmuusikast. Tema eesti luuletajate tekstidele loodud laulud

sisendasid rasketel aegadel lootust paremale homsele. Ta andis suure panuse soomeugri hõimuvendluse tugevdamisse. Ja tema ülimahukas helilooming sisaldab ridamisi Eesti muusika kõige kaunimaid hetki, olgu selleks filmi “Kevade” hingehellad helid, “Sügismaastike” joovastusttekitava avarustundega lõppakord või “Raua needmise” ürgjõuline manamine.

Laulus “Meelespea” on lõpusõnad: “Meelespea. Meelespea. Ära mind iial unusta”. Veljo, me ei unusta! Maine elu lõpeb, aga laul ei lakka iialgi.

Joosep Sang

Christian Tetzlaff –

AVATUD ELULE JA MUUSIKALE

KERSTIN KULLERKUPP
viiuldaja

Tänapäeva muusikamaailm oma tiheda konkurentsi ja rohkete konkurssidega on juhtinud muusikute elu ja suhtumist muusikasse reklaamitööstuse suunas. Muusika kui kunsti põhiline väärtus ja eesmärk on aga hoopis sügavam ja kannab endas palju tähtsamat missiooni. Muusika on väljendusvahendina sama võimas või isegi vägevam kui keel. Hea kontsert võib olla sama mõtlemapanev kui mõni väga hea raamat. Interpreet peaks muusikat sisemiselt sedavõrd läbi elama, et tal tekiks soov muusika sõnumit edasi anda ja seda jagades publikuga suhelda. Nõnda musitseerides võib raviga kuulaja hinge, teda sisemiselt avada, panna elu üle järele mõtlema. See ongi muusika põhieesmärk.

MUUSIKALE LÄHEMALE

Kuulasin juba teismeeas korduvalt saksa viiuldaja Christian Tetzlaffi esituses Janáčeki viiulisonaati. Tema mängu kõige suurem trump on minu meelest sügavus. Tetzlaff julgeb riskida, et avastada, et muusika olemusele järjest lähemale jõuda. Tetzlaff ei mängi viiulit, vaid viiul on vahend, mille kaudu ta ennast väljendab. Mitmeid viiuldajaid

kuulates tekib aga tunne, et viiulimäng on tähtsam kui väljendus. Tuleb meelde kuulsa viiuldaja Isaac Sterni ütlus: “Ära kasuta muusikat selleks, et viiulit mängida, vaid kasuta viiulit selleks, et muusikat mängida.”

Mäletan hästi Christian Tetzlaffi kontserti, mida mul õnnestus Pariisis kuulata, kui ta mängis Orchestre de Paris’ga Paavo Järvi juhatusel. Kavas oli Mozarti 3. viiulikontsert ja Dutilleux’ “Sur le même accord”. Need kontrastsed teosed kõlasid järjest. Mäletan, et Tetzlaffi Mozart oli väga isikliku tõlgendusega. Väga spontaanne. Tundus, et isegi tempodes üritas ta leida väljenduslikkust. Nii hetkelist ja spontaanset Mozartit pole isegi harjunud kuulma, kuna minu arvates on konkursside mõjul tekkinud teatud määral üldine Mozarti mängimise standard. Tetzlaffi esitus oli värskendav ja muidugi oli väga meeldiv kuulata niivõrd head artikulat-siooni ja kõlapuhast mängu.

Siiski tundus, et mängijale oli lähedasem Dutilleux’ teos. Olen ka ise tohutul vaimustatud selle prantsuse helilooja orkestrimuusikast. “Sur le même accord” on oma iseloomult kammerlik

teos. Just selles mõttes, et orkester ja viiul on pidevas suhtluses ja orkestri erinevad tämbrid ja kõlavärvid annavad viiuliliinile tähenduse. Olen seda lugu kuulanud erinevates esitustes väga palju kordi ja kindlasti pole ma kuulnud Tetzlaffi versioonist paremat. Minu arvates jõudis ta muusika olemusele niivõrd lähedale, otsekui oleks osanud tol hetkel vastata küsimusele, mis on tõde ... Iga noot oli tähenduslik! Eriti paeluv oli tema kõlavärvide variatiivsus, nagu esitaks ta kuulajale otse filosoofilisi küsimusi elu kohta. Samas koosseisus on see teos ka plaadistatud. Soovitan kuulata!

VALMISOLEK UUT AVASTADA

Möödunud aasta jaanuaris ilmus ajakirjas Strings Magazine Tetzlaffist väga inspireeriv artikkel (autor Jacqueline Vanasse). See kõnetas mind, kuna olin täpselt samadest asjadest palju mõelnud. Tetzlaffi mõtted olid suunatud just noortele viiuldajatele ja muusikutele, aga ka õpetajatele. “Muusika kogemine ja õppimine ei toimu kaugeltki ainult klassiruumis harjutades või viiulitunnis. Tegelik muusika õppimine peaks toimuma orkestris mängides, lehest

lugedes, kammeransambleid kokku pannes, huvi pakkuvaid teoseid uurides. Tuleb lasta muusikal end täielikult kaasa kiskuda. Muusikat õppides peaks tõeline eesmärk olema seda täielikult läbi tunnetada, olles alati valmis midagi uut avastama,” arwab Tetzlaff.

Paljud õppejõud leiavad, et orkestris mängimine mõjub soolomängule halvasti. Eriti on selline arvamus käibel vene või ameerika viiulikoolis – mida vähem orkestrimängu, seda lihtsam ja turvalisem. Kuid Tetzlaffi meelest muutub pillimäng siis täiesti kõnetuks, sest nii jääb mängus puudu suhtlemise aspekt. Musitseerides pole oluline ainult mõtet selgelt väljendada, vaid peab olema tahe suhelda ja sõnumit edasi anda. Muusikuid kuulates jääb tihtipeale mulje, nagu ei olekski muusiku ülesanne sõnumit edasi anda. Tetzlaffi arvates oleneb see õpetajast, kas peetakse tähtsamaks muusikat või ainult pillimängu. Talle tundub, et tänapäeva pillimänguõpetuses jõutakse lõpptulemusena sageli ainult protsessi esimese etapini. “Rääkimata tehnilistest alusoskustest, on iga teose tehnika väga erinev. See tehnika tuleb iga loo jaoks eraldi välja mõelda, et teos kõlaks nii, nagu ta kõlama peab. Pole olemas mitte ainult kümme erinevat poognatõmmet ja värvi, vaid rohkem kui kakssada! Erinevate lugude tarbeks peab proovima erinevaid poognahoiude, *vibrato*’sid. See pole kerge. Kuid niisugune on reaalne töö muusikaga, mis annab sel kujul meeletult palju tagasi. See on niisugust laadi töö, mis lükkab välja mugavustsoonist, “normaalsest” kõlast näiteks. Ei piisa sellest, et teed kõik, mis helilooja on nooti kirjutanud. Helilooja vajab mängija enda tundeid. Interpreet ei peaks rääkima kellestki teisest või millestki, vaid peaks kogu enda olemuse muusikasse tooma.” Tänapäeval pärsib loomingulisust mängus konkursside standarditeni pürgimine ning autoritaarsed õppejõud, kellel on kindel kontseptsioon teose esitusviisist. Muusika on tegelikult avatud erinevatele nägemustele. “Kas eesmärk peaks olema mängida Beethoveni viiulikontserti

CHRISTIAN TETZLAFF

(s 1966), viiuldaja

- Sündinud Hamburgis. Õppinud viiulit Lüübeki muusikakõrgkoolis ja Cincinnati ülikooli muusikakolledžis.
- Äratas laiemat tähelepanu aastal 1988, kui esitas mitmel pool Schönbergi viiulikontserti.
- Võitis aastal 2012 koos tšellistist õe Tanja ja pianist Leif Ove Andseniga Schumanni triode plaadi eest Grammy auhinna parima kammerteose kategoorias.
- Pianist Lars Vogtiga salvestatud Schumanni viiulisonaatide CD pälvis 2014. aasta jaanuaris ajakirja Gramophone kuu heliplaadi nimetuse.

nagu David Oistrakh? Iga interpreet ikka otsustagu ise, kuidas väljendada helilooja kirjutatut,” sõnab Tetzlaff.

OLLA AVATUD

Tetzlaffi arvates ei tohiks karta emotsionaalset haavatavust. “Mida avatum olla päris elus, seda kergem on oma sõnumit mängides edasi anda. Publikule tuleb anda mõista, et muusika on palju sügavam kui lihtsalt meelelahutus. Laval peab julgema olla aus, püüdmata täita kellegi soovi või mängida nagu keegi teine. See on keeruline, muusikul võib selle ees mitmel põhjusel hirm olla. See võib aegajalt rikkuda intonatsiooni ning raske on eriti näiteks kahekümneselt end kõigi ees täielikult avada,” arwab ta. Eriti võib tekkida hirm ennast avada õpilastel, kelle õpetaja pedagoogikas kehtivad ühesed ja selged arusaamad, kuidas mingit teost peaks mängima. Viiuldaja, kes on harjunud konkurssidel mängima, võib luua endast vale ettekujutuse ning hiljem on väga raske järsku ausaks muutuda, kui oled juba konkursiliku mänguga tuntud ja harjunud – see on turvatsoon. Kuid ennast sisemiselt avades on kokkuvõttes kergem leida sisemist rahu nii esinedes kui ka igapäevaelus. Kui tõesti jagada oma elukogemust ja olla täiesti avatud, on see parem kõigile, ja kõigele ümbritsevale tekib mingi tähendus. “Pikemas perspektiivis ongi parem elada ilma

kaitsekilbita. Kaitse võib ära hoida valu, aga ennast avamata muutud muusikuna mitte midagi ütlevaks, tähtsusetuks. Paljud solistid lähevad lavale hiilgavate oskustega, aga ilma huvita jagada muusikas peituvaid emotsioone või edasi anda helilooja mõtteid. Interpreedi “vaata mind!”-suhtumine on väga muusikakauge. Lavale ei tohiks minna sooviga olla jumaldatud. On kahetsusväärne, kui kontsert on triumf solistile, mis selle asemel võiks olla võit kõigile osalevatele, muu hulgas ka publikule,” arwab Tetzlaff.

ROHKEM MÕELDA, VÄHEM HARJUTADA

Christian Tetzlaff julgustab olema pillimängus spontaansem ja hoiatab liigse harjutamise eest: “Kui harjutada kaheksa tundi päevas, jääd elust täitsa eemale, sind pole enam olemas. Mitte ükski hea muusik pole hea sellepärast, et ta harjutab nii kohutavalt palju.” Muusika õppimine ja sedakaudu kogemuste saamine ei lõpe kunagi. “Muusika mängimine on pidev avastamine, nagu mäng, aga tõsiste teemadega,” sõnab Tetzlaff. Ta arwab, et kui oled andekas, saavutad palju rohkem mõtlemise ja vähema harjutamisega. Pigem oled nii ka õnnelikum. Tõeline kunst ei tähenda seda, et pead muusikamaailma ilmuma võimalikult varakult ja noorena läbi lööma. Las kõik kinnistub sügavalt kehasse ja ajusse. Tähtis peaks olema sügavus, mitte see, kui noorelt sind tuntakse. “Muusika puhul peaks alati säilima mängulisus. Vaevalt Beethoven või Brahms arvasid, et nende kontserdi esitaja peab vaevlema terve aasta, et teos ikka perfektselt ära mängida. Niisugune arvamus on nagu mingi uus, praeguse aja fenomen, kuid see ei pruugi olla õige,” arwab ta.

Tetzlaff pole muusikamaailma tuleviku osas siiski sugugi pessimistlik. Ta soovib ainult, et kolleegid ja õppejõud avastaksid tõelise rõõmu, mida töö muusikaga ja elu muusikuna võib pakkuda. “Muusika on parim suhtlemisviis, otsene kommunikatsioonivorm ja usk üksteisesse – muusikal on inimesi ühendav jõud.” **M**

Ärajäänud bändiproov, mis muutis mu maailma

IGOR GARŠNEK
muusik ja publitsist

On olemas üksikuid selliseid heliteoseid, mille esmakuulamise järel jaguneb kogu muusikamaailm kaheks – helikunstiks enne ja pärast selle oopuse kuulamist. Sedavõrd innovaatiline ja mõttesügav helitöö näib justkui lisavat senisele muusikamaailmale ühe uue dimensiooni. Piltlikult öeldes umbes nii, et kui varem nägid nüüdismuusikat kahemõõtmelise ja tasapinnalisena, siis kõnealuse teose kuulamise järel juba kolmemõõtmelise ja ruumilisena. Tegemist oleks otsekui ilmutusega.

Mõistagi on eelkirjeldatud sündmus (kui see kellegagi juhtunud on või juhtuma peaks) vägagi subjektiivne kogemus. Niisugune “ilmutus” võib inimest

tabada näiteks lapsena seoses mõne tähendusrikka lastelauluga või ka küpsemas eas mõne erilise ja ainukordse emotsionaalse seisundi mõjul.

Ent on ka võimalus, et üks ja sama helitöö võib mingil hetkel oma väljendusjõuga lummata korraga paljusid inimesi. Siis oleks tegemist justkui kollektiivse ilmutusega. Siinkirjutajale (ja nagu teada, mitte ainult minule) on selliseks oopuseks olnud Arvo Pärdi kontsert “Tabula rasa” kahele viiulile (1977).

Heidangi nüüd tagantjärele pilgu sellesse aega ja nendele asjaoludele, mille tõttu see oopus üldse minuni jõudis, miks ta mind kõnetas ja kuidas minu toonane arusaam maailma nüüdismu-

sikast päevapealt kardinaalselt muutus.

1977. aasta sügisel, mil toimus Pärdi “Tabula rasa” esiettekanne, olin veel konservatooriumi II kursuse kompositsioonitudent. Kuigi teadsin, et 30. septembril tuleb Pärdi uudisteose esmaesitus Eri Klasi dirigeerimisel tippviuldajate Gidon Kremeri ja Tatjana Grindenkoga toonase TPI suures aulas, ma sinna ei jõudnudki. Mul oli lihtsalt konsis samal ajal üks individuaaltund, kust ei saanud puududa.

Juhtus aga nii, et paar päeva hiljem oli mul bändiproov. Panime siis oma tollase kaastudengi, praeguse oreliprofessori Andres Uiboga kokku alles alustava, progerocki ambitsioonidega bändi

Uus muusika ilma dissonantside ja klastriteta tundus üldse mõttetu ja lootusetult vanamoodne ning isegi mõeldamatu, igati ajast ja arust.

Synopsis esimesi lugusid. Oi aegu ammuseid!

Meie kitarrist Meelis Seffers jäi proovi küll veidi hiljaks, kuid võttis saabudes oma kitarrikohvrast pilli asemel välja hoopis ühe makilindi ja ütles, et sellel on Arvo Pärdi uue teose "Tabula rasa" paar päeva tagasi toimunud esietekande salvestus. Ta oli selle tutvuste kaudu kuidagi kätte saanud ja pakkus, et võiksime alustuseks enne proovi seda koos kuulata. Kuna meil oli prooviruumis suurte kõlaritega lintmakk, siis panimegi "viisiketta veerema".

Peab ütleva, et olin konservatooriumi tudengina 1977. aasta sügiseks Pärdi loomingulise käekirjaga enam-vähem kursis: olin kuulnud nii tema esimest ja teist sümfooniat kui "Perpetuum mobile". Vähe sellest, üldklaverieksamiks olin ära õppinud koguni Pärdi "Partiita", mis mängutehniliselt osutus mulle kui tudengile ikka päris parajaks pähklik. Pärt oli minu silmis siis modernistlik-avangardistlik, teatud mõttes ka innovaatsiliselt provokatiivne helilooja. Uus muusika ilma dissonantside ja klastriteta tundus mulle üldse mõttetu ja lootusetult vanamoodne ning isegi mõeldamatu, igati ajast ja arust. Ma ei olnud, muuseas, isegi kuulnud, et Arvo Pärdi muusikas on vahepeal toimunud kontrastne pööre askeetlikult heakõlalise tintinnabuli stiili suunas.

Ning nüüd järsku makilindilt kostev "Tabula rasa": dissonantside asemel vaiksed minoorsed kolmkõlad, helimassiivide asemel pingestatud pausid, klastrite asemel üksikud ja hõredad, kuid mõttetäpsed keelpilliaktsendid, ettevalmistatud klaveri orientaalset müstilise kõlavärviga heliread ... See oli helimaailm, mis näis pärinevat mingilt teiselt, kosmiliselt kaugelt ja tundmatult planeedilt.

Raske on kirjeldada seda hämmingut ja kogu seda kõlalummust, mis mind Pärdi "Tabula rasa" esmakuulamisel valdas. Silmanähtavalt rabatud olid ka mu bändikaaslased, igatahes kuulasime "Tabula rasa" teise osa "Silentio" veel kord üle. Ja oma bändiprooviga me tol õhtul enam ei jätkanudki, sest meie rockmuusika tundus tol hetkel kõlavat kuidagi kohatult ja kohmakalt ...

Järgmine kord, mil Arvo Pärdi "Tabula rasat" kuulsin, oli 1978. aastal esimesel vana- ja nüüdismuusika festivalil. See festival, mille algatajaks oli Andres Mustonen, oli omas ajas märgilise tähendusega muusikasündmus selles mõttes, et seal sai kuulda toonase NSV Liidu kuulsamate avangardi-heliloojate – Alfred Schnittke, Gia Kantšeli, Sofia Gubaidulina jt uudisteoseid. Arvo Pärt mõistagi kaasa arvatud. Seega uut muusikat, mida n-ö tavakontsertidel nõukogude aja tingimustes kuulda ei saanud.

Mäletan, et kui festivalil tuli Eri Klasi dirigeerimisel ettekandele Pärdi "Tabula rasa" Gidon Kremeri ja Tatjana Grindenkoga, oli Estonia kontserdisaal publikust sedavõrd tulvil, et rõdul oli isegi seisukohtadega probleeme (seisa või ühe jala peal!). Ent "Tabula rasa" *pianissimo*-te ja pausikohtade ajal oli too rahvamurd sedavõrd vaikne, et kui näiteks nõi oleks põrandale kukkunud, mõjunuks see hirmsa kolksatusena.

Siinkohal tuleb mul meelde üks hiljaaegu loetud intervjuu kuulsa plaadifirma ECM juhi Manfred Eicheriga. Nimelt rääkis Eicher seal, et kunagi 1978. aasta paiku oli ta sõitnud oma autoga maanteel, kui autoraadiost hakkas korraga kõlama üks nii kummaline heliteos, et Eicher pidas auto kinni ja kuulas selle rahulikult ja muusikast lummatuna lõpuni ära. See teos oli Arvo Pärdi "Tabula rasa" ... Ütlematagi on selge, et järgmise asjana kontaktee-

rus Manfred Eicher helilooja endaga, et sõlmida temaga ta helitööde plaadistustulepingud.

Kaks aastakümnet hiljem, 1998. aasta lõpul toimus Estonia kontserdisaalis Andres Mustoneni juhtimisel festival "20 aastat esimesest vana- ja nüüdismuusika festivalist". Selle raames toimus telekaamerate ees ka avalik vestlusring, kus seitsmekümnen-date avangardistid Gia Kantšeli, Sofia Gubaidulina jt meenutasid esimest festivali ja kahe kümnendi taguseid aegu. Ehkki Arvo Pärt sellest avalikust vestlusringist osa ei võtnud, meenutati muuhulgas ka tema "Tabula rasa" toonast fenomeni.

Mul on selgelt meele, et üks festivali külalistest, vene helilooja Vladimir Martõnov tuli siis vestlusringis välja huvitava ja provotseeriva küsimusega: "Kui Arvo Pärt oleks oma "Tabula rasa" kirjutanud praegu (s.t 1998. aastal), kas sel teosel oleks selline fenomenaalne mõju nagu kaks aastakümnet tagasi?" Ning avaldas seejärel kahtlust, et tõenäoliselt mitte, kuna tema arvates olevat "Tabula rasa" täiesti n-ö oma ajastu laps, oma aja (s.t seitsmekümnen-date lõpu) innovatiivse muusikakultuuri koondpilt. Üheksakümnen-date aastatel oleks see publikut kõnetanud hoopis teisiti.

Uut muusikat tava-kontsertidel nõukogude aja tingimustes kuulda ei saanud.

Iseenesest on sellised kontrafaktiilsed mõttemängud *à la* "mis oleks, kui ajalugu oleks läinud teisiti" muidugi huvitavad ja ajugümnastikana kindlasti ka vaimu virgutavad. Kuid õnneks või õnnetuseks olnud muuta ei saa, nagu ei saa ka kunstiteost oma ajastu kontekstist kuhugi välja tõsta. Mind kõnetab Arvo Pärdi "Tabula rasa" igatahes endiselt, kuigi sellist ohoo-efekti nagu neli-kümmend aastat tagasi tõepoolest enam ei ole. Aga kas peakski olema? **M**

Steffani "Armastus tuleb juhuse läbi" Berliini Riigiooperis, lavastaja Ingo Kerkhof.

Steffanist Massenet'ni, sekka ka Haydnit – BERLIINI OOPERIHOOAJAST 2015/16

HARRY LIIVRAND & KRISTEL PAPPEL

Ajakirja Muusika 2015. aasta detsembrinumbris Berliini eelmisest ooperihooajast kirjutades toonitasime, et see linn oma kolme kõrgklassist ooperimaja ja teiste ooperikooslustega on ülisobiv paik parimate etenduste nägemiseks ja nüüdisaegse muusikateatri suundumuste üle arutlemiseks.

Endiselt esinevad sealsete ooperiteatrite lavadel maailmastaarid, samast klassist on sageli ka lavastajad ja dirigendid, mis loomulikult suunab tähelepanu produktsioonile. Ette rutates võib

öelda, et möödunud hooaeg 2015/16 mitte niivõrd ei näidanud uusi perspektiive, kuivõrd kinnitas tõdemust, et lavastada võib väga erineva esteetikaga, aga peab tundma teost ja oskama oma ideid laval lauljate ning nende näitlejameisterlikkuse kaudu väljendada. See näib elementaarne, aga sageli just algtoedede vastu eksitaksegi kõige rohkem, sest nad näivad nii endastmõistetavad. Küll aga võiks rääkida suundumustest repertuaaris. Järjekindlalt võetakse kavva XIX sajandi juhtiva ooperižanri

grand opéra kaelamurdvaid teoseid, autoriteks Giacomo Meyerbeer ja 150 aastat tagasi Tallinna ooperipubliku lemmik Jacques Fromental Halévy. Selle kõrval jätkub barokkooperite lavalettoimine. Edasi leiame mõistagi repertuaarikaanoni teoseid, "Figaro pulma", "La traviata", "Jevgeni Onegini", "Salome", aga ka teadlikku riskile minekut teostega, mida teame õpikutest, kuid mitte lavalt, näiteks Marschneri romantiline, edgarallanpoe'lik "Vampiir" ja Massenet' "Tuhkatriinu". On olemas ka eks-

perimenteriv muusikateater, mis enamasti ilmutab end väikestes saalides, samuti operett ning muusikal.

TUNDMATU BAROKK

Kaks Berliinis lavastatud autorit olid möödunud hooajal mitte üksnes Saksamaa, vaid kogu rahvusvahelise ooperipubliku kõrgendatud tähelepanu keskpunktis, ja seda õigusega. Mõlemad tekitasid sensatsiooni ja tormijooksu piletikassadele. Need olid kuulus Meyerbeer oma "Vasco da Gamaga" ja itaalia tundmatu barokikomponisti **Agostino Steffani** (1654–1728) "**Amor vien dal destino**" ("Armastus tuleb juhuse läbi"). Riigiooperis etendunud Steffani kolmevaatuseline ooper (lavastaja Ingo Kerkhof) tõestas esmalt, kui hea helilooja oli Steffani, ja siis, kui teravmeelne lavastaja on saksa keskmise põlvkonna režissöör Kerkhof. Saksamaal tegutsenud Steffani oli muuseas ka diplomaat ja õpetlane, kelle nimetatud ooper esi-etendus Pfalzi kuurvürsti tellimisel tema Düsseldorfis residentsis 1709. aastal. Seejärel ooper unustati ning toodi alles nüüd, üle 300 aasta hiljem Berliinis taas lavale. Kuigi žanriliselt muusikiline draama, sisaldab Vergiliuse "Aeneis" põhinev antiikjumalate keerulistest armusuhetest jutustav ja samas inimlikul tasandil teenijarahva elu tõlgendav ooper suurel hulgal koomilist elementi ja mažooris muusikat, mida lavastuse kohatine jämekoomika ning vaimukas groteski kasutamine (vanaeideks tehtud Veenust laulis hiilgavalt Robin Johansen) läbi kogu etenduse rõhutab. Kavalhe puhul torkas silma, et selles olid ära trükitud libreto kupüürid. Ekstra-klassilise vokalistide kollektiivi võime ka vabalt mängida ja vormida igast tegelasest originaalne karakter oli lihtsalt vaimustav. Virtuosoosete aariatega printsess Lavinia osa esitas sugestiivselt Katarina Bradić, orkestrit Akademie für alte Musik Berlin juhtis oivaliselt René Jacobs. Lavastuse kujundus (Dirk Becker) ja kostüümid (Stephan von Wedel) lähtusid ooperi valmimisajast, olles peenutseva baroki kõrgtasemel stilisatsioon (sh naiste ja meeste allonžparukad,

puuderdatud näod, ilutäpid, pitsšabood jt aksessuaarid). See töö on täiusliku ooperilavastuse üks etalone.

VIINI KLASSIKUD

Viini õukonnas kõrgele positsioonile jõudnud **Christoph Willibald Glucki** itaaliakeelne *azione teatrale* "**Orfeo ed Euridice**" (1762) on üks neist teoseist, mida peetakse tähtsaks, aga mängitakse harva. Selle ooperiga sai alguse Glucki ooperireform, mis püüdis liita paljudeks aariateks killustunud *opera seria* taas ühtseks draamaks. Praegusele vaatata aga on pigem lähedasemad Gluckist 42 aastat noorema Mozarti ooperid. Mozart on teatrist läbi imunud, samas kui Gluck jääb muusikas tasakaalukaks vaatlejaks. Gluck on õilis, Mozart aga otsib kõrguste ja kuristike vahelt Tõde.

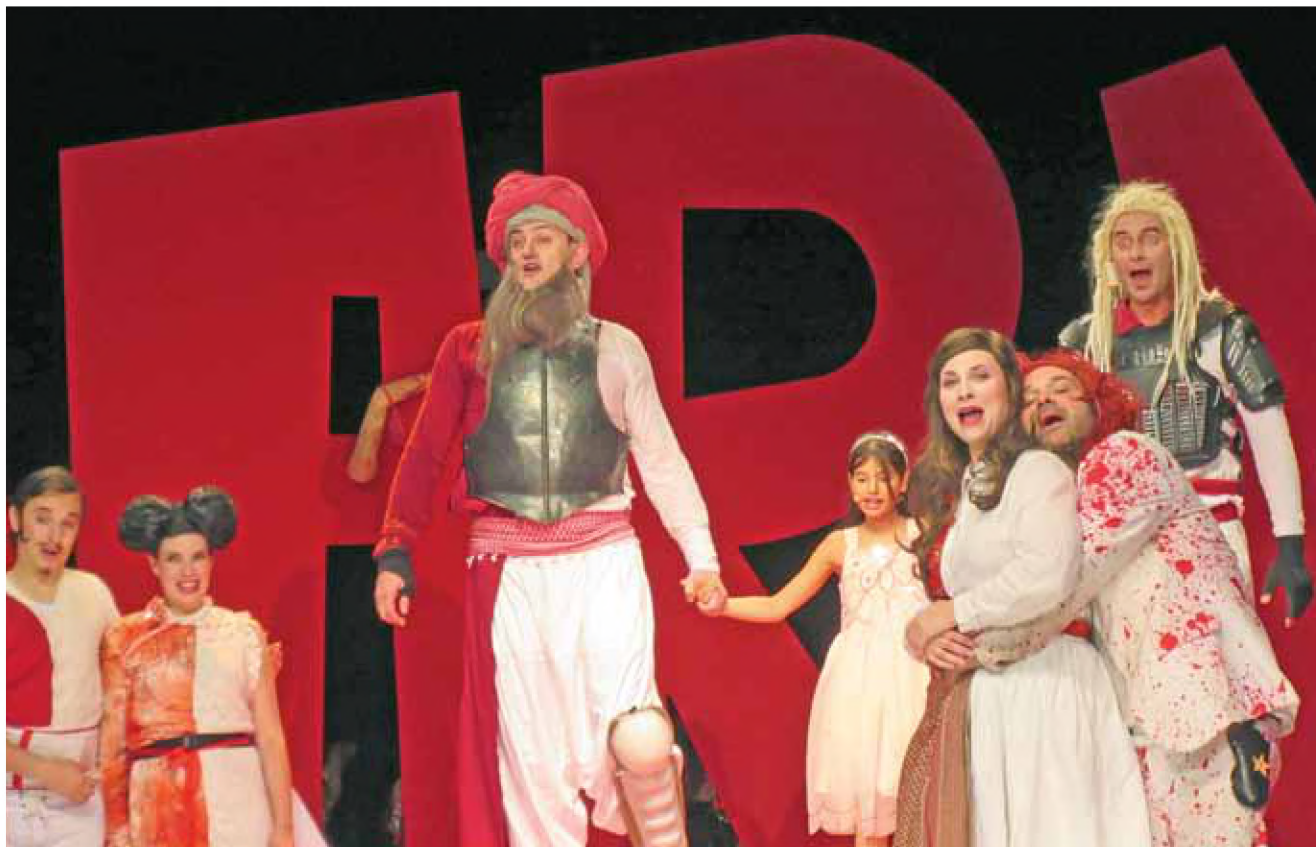
Glucki "Orpheuse ja Eurydike" tõi Berliini Riigiooperis lavale teatri raskekahurvägi, Jürgen Flimm (režii) ja Daniel Barenboim (orkester oli orkestriaugus veidi kõrgemale tõstetud). Barenboim lähenes Gluckile oma Mozarti-kogemusega, Berliini Riigikapell mängis õhuliselt ja paindlikult. Öhtu tähed olid aga kolm lauljat, kes laulsid imeliselt ja kehas-tasid veenvalt ka oma tegelasi: kontratenor Bejun Mehta (Orpheus), Anna Prohaska (Eurydike) ja Nadine Sierra (Amor). Flimmi lavastus algas külma õhkuvas leinaruumis – hoolimata tagaplaani põletusahjust –, peamised värvid hall, must ja valge. Eurydike leinavad elegantsed daamid ja härrad (koor) viskavad kujuteldavasse hauda valgeid lilli, Orpheus niristab oma tühjast viiulikastist liiva või mulda (või tuhka). Lava keskel olnud surnuraamist saab järgmises vaatuses Orpheuse piinapink, mille külge fuuriad ta seovad, et siis teda nugadega veriseks torkida. Eurydike, kes selles lavastuses ka pärast oma surma aeg-ajalt laval toimuvat jälgib, sekkub ja vallandab köidikud. Allilmas ootavad Orpheust ees Ku Klux Klani moodi kostümeeritud Hadese elanikud ning Elüüsiumi väljade öndsad vaimud, kujutatud pulmarõivais noorpaaridena. Kolmas vaatus, müüdi järgi Eurydike ja Orpheuse teekond maa peale valguse

kätte, on algul lahendatud psühholoogilise realismi vaimus: teekonna asemel näeme ängistavat hotellituba (ilmselt ajutine peatus teekonnal) ja peategelaste abielutüli teemal "Miks sa minu poole ei vaata, sa ei armasta mind enam". Lõpuks Orpheus vaatab ja embab Eurydike, mis tähendab tolle surma. Orpheus haarab enda surmamiseks püstoli, ent teda takistab Amor. Lõpuks taas kale leinaruum, Orpheus puistab veel kord viiulikastist liiva ... Nii möödus 90 minutit ilma vaheajata intensiivselt, kaasa mõeldes ja lauljate väljendusriikast vokaali imetledes, milles kõige rohkem puudutas hingestatut ja soojatämbri-line Bejun Mehta, kelle ümber koondus ootuspäraselt lavastuse tähelepanu – on ju tegu juba 48-aastase kontratenoriga. Targa lauljana kasutas maailmakuulus Mehta oma tehnilisi võimeid fantastiliselt, osates suurepäraselt hingamist kontrollida. Aga seletamatust külmast, distantseeritud hingusest ei pääsenud ka see lavastus. Stsenograafias püüti ühendada steriilse haiglapalati ja ekspressionistliku lavaestetika atmosfääri, mille keskel liikusid tänapäeva õhturiietuses tegelased. Ent hoolimata visuaalsest elegantsist jäi lavastuskontseptsioon kunstlikuks ja skemaatiliseks.

Jürgen Flimmi triumfaalsest **Mozarti "Figaro pulma"** lavastusest Riigiooperis koos nimiosas hiilanud **Lauri Vasaraga** oleme juba korduvalt kirjutanud (vt näiteks "Mozarti tähtteose tähelepanuväärne lavastus Berliinis", Muusika, 2016, nr 2). 1930. aastate rannamiljöösse üle kantud de Beaumarchais' surematu komöödia (libreto Lorenzo da Pontelt) töötas suurepäraselt, oli instseneeringult värske, tempokas, muusika kõlas kergelt ja paindlikult, parimas mõttes mozartlikult (dirigent Gustavo Dudamel), ning solistide kvartett oli esmaklassiline (Vasarale lisaks Ildebrando D'Arcangelo, Dorothea Röschmann, Anna Prohaska).

Kui juba peatusime Steffani kaasaegse moe stilisatsiooni edukal kasutamisel, tuleks saksa keeleruumis tingimata ära märkida teine sama tasemega

Haydni "Raevunud Orland" Britzis, lavastaja Tatjana Rese.

lavastus, **Mozarti "Così fan tutte"** taasesitus Zürichi Ooperis mais 2016 (esietendus oli 2009 juunis). Kontseptuaalselt terviklikku ja dünaamilist Louis XVI stiilis lavastust (Sven-Eric Bechtolf) toetas paindlikult orkester (Zürichi filharmoonikuid juhatas Karl-Heinz Steffens), tõestades taas, et traditsiooniline lähenemine ooperi visuaalses kujunduses on arusaadav ja nauditav, kui selle aluseks on lavastaja põhjendatult läbiviidud ideed.

Kolmandat suve järjest oli meil võimalus külastada *low-budget*'is suveooperi festivali Berliin-Neuköllni Britzi lossis, täpsemalt lossi XIX sajandi talist ümber ehitatud teatrisaalis, kus möödunud suvel mängiti saksa keeles (nagu sel festivalil tavaks) **Joseph Haydni** kangelaslik-koomilist ooperit "**Raevunud Orlando**" ("Orlando, der rasende Ritter", originaalis "Orlando Paladino"). See 1782. aastal esietendu-

nud ooper on üks Haydni parimaid, sisaldades võrdses osas nii traagilist kui koomilist elementi. Lavastaja Tatjana Rese ja dramaturg Bettina Bartz panid rõhu koomikale, tihendades lavateost mitme kärpega, kuid lülitades muusikaliste numbrite hulka ka Haydni orkestriteoste löike. Rese põimis oma bufonaadlikku lavastusse ka Saksamaa päevapoliitilisi sotsiaalseid teemasid – islami usku hilispögenikud ja võõratolereerimine, esitades seda küll ooperitlikus võtmes. Näpuga kellegi peale näitamist õnneks ei olnud, laval olnud hiigeltähtedest vormus finaalis tekst MAKE LOVE NOT WAR. Nagu varasematel kordadel, säras lavastuses väike orkester, mis mängis täpselt ja hea rütmundega (dirigent Stefan R. Kelber), solistide vokaalseid võimeid kompenseeris aeg-ajalt siiras mängulust. Kuid igal juhul võiks selle ooperitrupi kutsuma kas Saaremaa ooperifestivalile või

"Birgitta" festivalile, huvitav elamus on garanteeritud.

ÕUDUSROMANTIKA

Hooaja kurioosseima lavastuse tiitlile pretendeerib ilmselt aga **Heinrich Marschneri "Vampiir"** ("Der Vampyr", 1828) Koomilises Ooperis. Saksa romantilise ooperi ajaloos väljapaistvat osa etendanud Marschner (1795–1861) on tänaseks isegi saksakeelsetes ooperimajades haruldus, kuid asjata. Kontseptuaalselt kvalifitseerub saksa noorema põlvkonna nimeka lavastaja Antú Romero Nunesi töö tüüpiliseks Koomilise Ooperi lavastuseks: ta on provokatiivne, artistlik, vaimukas, eroottiline, irooniline, *camp* ja ülimalt orgaaniline kollektiivteos, mis interpreteerib õudusromantikat talle kohasel moel ja *non plus ultra*. Helilooja kaasaegse kirjanike Wilhelm August Wohlbrücki libreto kompileerib oma teksti lord Byroni

ja mõnegi teise raamatuist, tulemuseks kaunist muusikast saadetud verise perverdi ja mõrvari lord Ruthveni tragikoomiline lugu, mille naturalism ajab publikul südame pahaks, kuid ometi magneedib pilgu toimuvale.

BEL CANTO KLASSIKA

Nagu tavaks, esitatakse ka Berliinis sageli klassikute vähem tuntud oopereid kontsertettekandes. Eelmisse hooaega mahtus kaks suurepärase *bel canto* esitust Deutsche Operis: Bellini "Capuleti ja Montecchi" ning Donizetti "Favoriit".

Kui erinev võib olla saksa ja itaalia romantiline ooper, näitas Marschneri "Vampiirist" kõigest kaks aastat hiljem loodud **Vincenzo Bellini "Capuleti ja Montecchi"** ("I Capuleti e i Montecchi"; 1830). Ooperi libreto aluseks on 1818. aastal ilmunud Luigi Scevola näidend "Julia ja Romeo" ("Giulietta e Romeo") ning nimitelastele ooper ka keskendub, pakkudes sinna juurde kahe suguvõsa konflikti kajastavaid draamatilisi kooristseene. Ooperi üdi on aga läbinisti lüüriline ning peamine väljendusvahend on *bel canto* oma tuhandete nüansside ja virtuoossete kaskaadidega. Deutsche Operis esitati teost kontsertettekandes (dirigent Paolo Arrivabeni), ent eriti peasatäitjate Venera Gimadieva (Julia) ja Joyce DiDonato (Romeo) filigraanne ja meisterlik muusikaline tõlgendus peaaegu et visualiseeris tegevustiku. Mehekostüümis DiDonato valitses *bel canto* tehnikat täiuslikult, mõistes, et ilus virtuoosne laulmine on alati seotud sisu ja tekstinüanssidega. Ka andis ta rollitõlgendusele rohkem n-ö kehalist kuju ja suhtles partneriga. Gimadieva oli suur üllatus – praegu tähtsamaid ooperilavu vallutav Kaasanis ja Peterburis õppinud sopran demonstreeris öhkörna *piano*'t ja pikka fraasikaart ning pääses eriti mõjule surmastseenis. Arenguruumi on artikulatatsioon, teksti kujundamise osas (sõna- ja mõtterõhud, kõneintonatsioon), mis võrreldes DiDonato detailsest läbitöötatud tõlgendusega jäi kahvatumaks. Teistest solistidest tõusis esile paater

Lorenzo osa laulnud Marco Mimica ning kiita tuleb Deutsche Operi paindlikku ja täpset koori. Kuigi tegemist oli kontsertettekandega, oli endastmõistetav, et lauljad ei olnud noodis kinni, vaid suhtlesid omavahel, pöördusid üksteise poole ja kasutasid vajadusel nappe žeste.

Gaetano Donizetti "Favoriit" ("La favorite", 1840), Pariisi lavale kirjutatud prantsuskeelset *grand opéra* ja *bel canto* segu ehk *bel canto*'t prantsuse stiilis dirigeeris itaallane Pietro Rizzo, Leonor de Guzmanis osas oli fenomenaalne läti sopran Elina Garanča (meeldetuletuseks, et Rizzo oli aasta varem samas dirigeerinud Donizetti "Roberto Devereux'd", solistik legendaarne Edita Gruberova) ja kuningas Alfonso Florian Sempéy. Kontsertettekandes, nagu eespool kirjeldatu puhul, markeeriti ooperi õhus-tikku vaid esinejate piduliku riietuse ja lavavalgusega. "Favoriit" mängiti Eestis 1925. aastal Vanemuises, tänavu tuli Vanemuises pärast pikka aega lavale taas Donizetti "Lucia di Lammermoor", mida võib pidada teatri selle sajandi üheks paremaks *bel canto* lavastuseks.

Kuigi kolmanda suure *bel canto* meistri **Rossini** uuslavastusi Berliini ooperiteatrite kavas hooajal ei olnud, lavastati (Saksamaa geograafiat arvestades) võrdlemisi lähedases Leipzigi ooperiteatris tema "**Tuhkatriinu**" ("La Cenerentola"). Austraalia lavastaja Lindy Hume viis ooperi tegevustiku dickensliku Inglismaa väikekodanlikku miljõesse, parodeerides inglase patriotismi ja monarhiavaimustust. Rahvusvaheline koosseis laulis üldiselt tublilt, eriti head oli portugali bass José Fardilha (Don Magnifico) ja noor kanada metso-sopran Wallis Giunta (Tuhkatriinu). Anthony Bramall nõidus Gewandhausi orkestrilt välja erilisel sädleva kõla ja nõelterava artikulatatsioon. Jaanuaris 2017 saab 200 aastat "Tuhkatriinu" esietendusest Roomas, kas poleks tore, kui Estonia oma 2006. aasta erakordselt õnnestunud lavastuse selle tähistamiseks alanud aastal taas kavva võtaks?

Giuseppe Verdi "La traviata" ei kuulu küll enam otseselt *bel canto* alla,

aga käsitleme seda siiski siin teiste itaalia autorite juures. Teose tõid lavastaja Dieter Dorn ja tema kunstnik Joanna Piestrzynka peaaegu tühjale Schilleri teatri lavale, mida Berliini Riigiooper oma pikaks veninud renoveerimise ja ümberehituse ajal ikka veel kasutab. Lava keskel on suur peegel, väike laud küünlaga ja toolid ning liivakott, millest pidevalt niriseb liiva nagu liivakellast ja mis koos Violetta surmaga voolab lähedal tühjaks. Violetta surm on siin küll tinglik – *la traviata* "astub" mõranenud peeglisse ja kaob selle taha. Peegli tagant aga ilmuvad ilma vaheajata mängitud etenduse jooksul kummalised ihuvärvi trikoos tantsijad, kes väänlevad ringi ja moodustavad surnu pealuu. Kuna surma kujund (Verdi algne kavatsus oli nimetada ooperit "Armastus ja surm") oli juba liivakella kaudu antud, mõjus *vanitas*-natüürmortide teine atribuut pealuu tarbetuna. (Siinkohal võiks positiivse näitena koreograafia kasutamise ooperilavastuses nimetada Roman Hovenbitzeri lavastatud "Lucia di Lammermoori" Vanemuises, kus tantsijana kaasatud Lucia esivanema kuju sobis romantilisse konteksti ja toetas lavastust.) Kostüümide järgi otsustades oli tegevus toodud neutraalselt tänapäeva. 82-aastane Dieter Dorn on legendaarne saksa teatrimees, juhtinud Müncheni Kammerspielet ja Baieri Riiklikku Draamateatrit, lavastanud oopereid, sh ka Bayreuthis, ning tuntud oma psühholoogilise peentöö poolest. Kahjuks ei ole seda märgata "La traviata" lavastuses. Tegelasukujud jäävad puiseks, mario-netlikuks. Kõige rohkem elas ja säras Violetta 33-aastase bulgaarlanna Sonya Yontcheva esituses, nii et üks saksa kriitik nimetas teda isegi parimaks Violetaks pärast Maria Callast. Sellele vaidleme kindlasti vastu, sest just viimases vaatuses jäi vokaalis puudu nüanssidest, haprusest. Daniel Barenboim dirigeeris etendust suurte kontrastidega, tuues välja nii ooperis peituvat illusoorust kui ka jõhkru. **M**

(Järgneb Muusika märtsinumbri.)

KAMMERMUUSIKA KÕLAB UHKELT JA RAHVUSVAHELISELT KA TALLINNAS

KERSTIN KULLERKUPP
viiludaja

Mullu 9. – 11. detsembrini toimus Tallinnas **Euroopa Kammermuusika Õpetajate Ühingu** (European Chamber Music Teachers' Association, ECMTA) konverents. Kümme aastat tegutsenud ECMTA on mittetulunduslik organisatsioon, mis seob nii üksikliikmeid kui ka institutsioone missiooniga propageerida kammermuusikat ja selle õpetamist (vt ka: www.ecmta.eu). Selleks korraldab ühing mitmesuguseid üritusi – nagu meistrkursusi, loenguid ja konverentse (liikmetele ja õpilastele on need tasuta) –, arendab ja täiendab pedagoogilisi materjale ning teeb koostööd teiste muusikainstitutsioonidega, tähtsaks peetakse õpetajate võrgustiku arendamist ja kontakte muusikasündmuste korraldajatega. Ühing peab kaks korda aastas konverentse, kus igal liikmel on vabadus jagada oma kogemusi, esitada ja arutada ideid.

KUIDAS ECMTA TOIMIB?

Uurisin ühingu värskest esimehelt Marje Lohuarult lähemalt, kuidas ECMTA toimib.

MARJE LOHUARU: “ECMTA liikmeskond annab ühingule suure potentsiaali ja mitmeid väljundeid, sest meie organisatsioon ei põhine ju ainult ühel erialal. ECMTA ühendab kammermuusikaansambleid, festivalikorraldajaid, erineva astme õppeasutusi ja isegi meedia valdkonda, esindades seega nii akadeemilisi kui ka mitteakadeemilisi liikmeid. Selline mitmekesine liikmes-

FOTOD PIRET VAINMAA

Erkki-Sven Tüüri esinemine pakkus ootuspäraselt erakordselt suurt huvi.

kond annabki meile rahvusvaheliselt ja igapäevatoos laia väljundi. ECMTA ühendab ju erinevaid regioone: meil on tugev Balti riikide ja Soome ning samuti Moskva ja Peterburi konservatooriumi esindus. Üllatavalt on ka Lõuna-Euroopas palju liikmeid, kes on väga aktiivsed ja kellel on suur huvi Euroopas kammermuusika alal toimuva vastu. Nii erinevate liikmete vahel ühisosa leida on vahel päris keeruline ülesanne, mille lahendamiseks tuleb olla hästi kursis Euroopa kammermuusikas toimuvaga ja leida sellised tegevussuunad, mis oleksid ka Eestile kasulikud. Minu kui ühingu juhi töö ongi organisatsiooni arendamine. Juba siis, kui kuulusin ühingu juhatusse, tekkis mul mõtteid, kuidas organisatsiooni ühisosa paremini määratleda ja mida meie liikmed kõige rohkem vajaksid.

Üks olulisi asju on sisuline töö, näiteks repertuaari andmebaasi koostamine ja pidev uuendamine. Kuna repertuaarivalik kipub tihti üsna kitsaks jääma, on siin ühtviisi tähtis nii uudisloomingu mängimine, mida praegu igal pool meelsasti tehakse, kui ka vähem tuntud teoste taasavastamine minevikust. Näiteks esitatakse Muusikaakadeemia üliõpilaste kammerkonsertide sarjas "Ajast aega" XVIII ja XIX sajandist suurepäraseid teoseid, mida laiemalt ei teata. Avastamisrõõm on tavaliselt suur, annab üliõpilastele palju võimalusi ja on ka pedagoogidele arendav.

Andmebaasi loomine on tõesti väga oluline liikmeid ühendav lüli. Õpetajatel on ju kogemused, millised teosed "töötavad" ja noori huvitavad. Iga meie liige saab näiteks uurida, missuguseid teoseid ühel või teisel maal on soovitatud. Ühtlasi on see suurepärase võimalus tutvustada ka oma maa heliloomingut.

ECMTA osaleb sellest aastast Euroopa Muusikanõukogu Erasmus+ koolitusprojekti STAMP (Shared Training Activities for Music Professionals), mida rahastab Euroopa Komisjon ja kus meie ühingu põhiteemaks on publiku huvi suurendamine ja töö uute publiku sihtrühmadega. Selle teema arendust juhib Euroopa Noorte Muusikakon-

kursside Ühing (EMCY). Üks partnereid on ka Horvaatia muusikaühing, kelle eestvõttel korraldatakse Zagrebis konkurssi eri vanuseastme instrumentalistidele, kusjuures neist parimad saavad osaleda STAMP-projekti pilootkoolitustel, mis on mõeldud noore muusiku turundusteadmiste laiendamiseks, et tänapäeva maailmas muusikuna paremini toime tulla. Ka ECMTA saab koolitussessioonile saata ühe oma ansambli.

Kolmas projekt, millega oleme tegelenud, on ECMTA LAB-projekt. Selle töögrupp, mida olen kaks viimast aastat juhtinud, on välja töötanud omalaadse kammeransambli õpetuse mooduli, mille üheks osaks on näiteks resideeriva ansambli töötuba, millega tulime välja nüüdsel Tallinna konverentsil, kus YXUS Ensemble viis läbi oma *workshop*'i. Sama moodulit on võimalik kohandada ka teistele ECMTA liikmetele. Veel tahame arendada nn ühisansamblite vormi, mida samuti äsja esimest korda katsetasime, kui Itaalia, Leedu ja meie akadeemia ühendatud kvartettide koostöös kanti ette Mendelssohni oktet.

MILLEST KONVERENTSIL RÄÄGITI?

Konverentsi struktuur oli traditsiooniliselt kolmeosaline: meistrkursused, kontserdid ning sõnalised ettekanded ja arutelud. Kõige kaalukama osa moodustasid meistrkursused, kus Eesti muusikutega töötas 12 õppejõudu Euroopa parimatest muusikaõppeasutustest. Meistrkursused olid väga oodatud, nii et paari registreerimispäevaga pandi kinni kõik tunniajad. Tung oli suur ka seetõttu, et osaleda võisid EMTA üliõpilaste kõrval ka keskastme, Otsa kooli, Elleri kooli ja Muusikakeskuse õppurid. Meistrkursustel osalenud sisustasid ka kaks kontserti, 9. ja 11. detsembril. Korraldati ka töötube, kus YXUS Ensemble avas nüüdismuusika interpretatsiooni saladusi ja helilooja Erkki-Sven Tüür juhendas tema teoseid esitavaid üliõpilasi. Jätkuna läinud kevadel Varssavis ECMTA konverentsil

peatud loengutele viis Vilniuse ülikooli professor **Eugenijus Laurinaitis** läbi töötoa teemal "Grupi interaktiivsus – nähtav ja nähtamatu".

Konverentsi oluline tööloik on foorum, kus ühingu liikmed saavad kõnelda, millega nad tegelevad ja mis nende regioonis teoksil, jagades nii oma kogemusi ja seisukohti. Mõttevahetusel on tähtis koht ka ettekannetele järgneval arutelul. Tänavused ettekanded käsitlesid liikmete teadustöid, uut repertuaari jm. Eredamalt jäid meelde Guildhalli muusika- ja draamakooli keelpilliosakonna asejuhataja **Evan Rothsteini** kirjeldus kammermuusika õppekava täitmisele nende koolis ning Soome *Lied*'i akadeemia esindaja **Heikki Pellineni** sõnavõtt, mis tutvustas selle noore ühingu edulugu.

Pedagooge huvitas seegi kord eriti Laurinaitise loeng "Individid ja grupp – väärtuste, stiilide ja hoiakute vastasmõju", kus professor analüüsis grupi sünergiaat psühhoanalüütiku vaatepunktist. Loengut ette valmistades oli Laurinaitis ühingu liikmetele saatnud küsimustiku, mille vastuseid ta nüüd kommenteeris. Järgnenud vestlusring keskendus suhtlusele õpilastega, mis on ju pedagoogide igapäevatoos oluline osa. Paljud õpetajad kasutasid juhust, et jagada oma kogemusi ning tippspetsialistilt nõu küsida. Huvitavat mõtteainet pakkus ka Itaalia pianisti **Filippo Faesi** ettekanne, mis käsitles klassikalise muusika rolli kui oma ajastu olemuse peegeldajat. Ta tõi põnevaid näiteid Beethoveni ja Schuberti muusikast ja ärgitas kuulajaidki neid kasutama laiema publiku huvi äratamiseks.

Konverentsi peakülaline oli Erkki-Sven Tüür, kelle loomingut kõlas kontsertidel nii professionaalide (ansambel YXUS) kui üliõpilansamblite esituses. Tüüri esinemine pakkus ootuspäraselt erakordselt suurt huvi, sest mis võiks muusikapedagoogi enam kõnetada kui silmapaistva loovisiksuse kogemused ja arvamused. Ka Marje Lohuaru sõnul on ühingule tähtis, et teooriad, mida järgitakse, baseeruksid praktilal. Seetõttu oodataksegi külaliselt just süga-

vuti minevat sissevaadet muusikasse, mida Tüüri esinemine pakkuski. Tüüri meenutas loengus, kuidas ta ise jõudis kammermuusikani: löökpillimängijast flötistiks ja kammerrocki ansambli In Spe asutajaks. Ta kirjeldas, kui oluline on talle töös heliloojana olnud kammermuusika kirjutamine ja kui palju on teda aidanud kontaktid kammermuusikutega. Tüüri sõnul on kammer-teosed olnud tohutult tähtis etapp tema suuremaid orkestriteoseid ette valmistavas loomingulises protsessis. Juttu tuli tema sarjast “Arhitektoonika” ning vektoriaalstiilis helikeeleni jõudmisest, samuti kuulsa ARD-konkursi tellimustööna valminud 2. keelpillikvartetist “Lost Prayers”. Helilooja kuulis sel konkursil Saksamaal oma kvarteti kuut erinevat esitust ning peab seda tagantjärele üheks oma huvitavamaks esiettekande kogemuseks. Teda hämmastas, kuidas esitajad võivad täpselt sama nooditekti nii erinevalt tõlgendada. Just Tüüri ülesastumist silmas pidades toonitas Marje Lohuaru, et seda laadi rahvusvahelised kohtumised aitavad meil endil hinnata oma ressursse ja võimalusi uuest, laiemast vaatevinklist.

RESIDENTANSAMBEL PAKKUS RÕÖMU

Konverentsi kontsertidest üks põnevamaid oli ECMTA liikme, YXUS Ensemble'i ülesastumine 10. detsembril Rootsi-Mihkli kirikus. Kontserdil kõlas kolm Erkki-Sven Tüüri teost:

Tüüri sõnul on kammer-teosed olnud tohutult tähtis etapp tema suuremaid orkestriteoseid ette valmistavas loomingulises protsessis.

“Spectrum 2” trompetile, löökpillidele ja orelile, “Conversio” viiulile ja klaverile ning “Spectrum 4” tsellole ja orelile. Veel olid kavas Eestis harva esitatav Mauricio Kageli teatraalne “Match” kahele tsellole ja löökpillidele ning Arnold Schönbergi koraalilik polüfooniline “Jõulumuusika”.

Kontserdi avateos “Match” oli väga meeleolukas ja andis hea pildi Kagelile iseloomulikust instrumentaalteatrist. Muusikute asetus laval imiteeris mängijate paigutust tenniseväljakut: justkui tennisematšil seisis vastamisi tsellistid Theodor Sink ja Leho Karin, “kohtunikuks” oli löökpillidel Madis Metsamart. Ka teose muusikaline materjal oli üles ehitatud heliefektidele, mis imiteerisid tennispalli pörkamist, kukkumist, löömist ja teisi tennisemängule iseloomulikke helisid. Muljet avaldas ka muusikute näitlemisoskus. Polegi juba ammu juhtunud kuulama teost, mis oleks lõpuni nii kaasakiskuv. Helilisi efekte tabati täpselt, karaktersest ja peenelt ning ansambel toimis väga ühtselt.

Ulla Krigul, Madis Metsamart ja Indrek Vau esitasid Tüüri teose “Spectrum 2”, millel tänu oreli juhtivale osale on kohati lausa orkestraalne kõla. Teos viitaks justkui inimese teadvuse kahele osapoolele: “intuitsioonile”

(orel) ning “mõistusele” (kommentaariid trompetilt ja löökpillidelt) ja konfliktile, mis nende pooluste vahel sageli tekkida võib. Samuti ere mulje jäi Ulla Kriguli ja Leho Karini esitatud “Spectrumist 4”. Selle loo atmosfäär viis kuulaja justkui universumi avarustesse. Kui orelile meisterlikult kirjutada, viitabki see oma võimsuse ja kõlaga sageli nagu mingile kõrgemale jõule. Tõstaksin esile Leho Karini erilist mahedat tsellokõla ja teose lõpu poole kõitvat *piano*’t. Tähelepanu, mida Karin kõlale osutas, suutis kogu loo jooksul hoida pinget lausa hüpnootiseerivana.

Siiski sai publiku kindlaks lemmikuks hoopis Tüüri “Conversio”. Lugu rullus lahti viiuli mängitud iirifolgilikust põhimotiivist, millele on minimalistlike arendusvõtetega ehitatud terve helitöö. Väga muljetavaldav oli see, kuidas Harry Traksmanni ja Marrit Gerretz-Traksmanni duos tekkis kuulates täielik hetkes olemise tunne, esitus oli erakordselt voolav. Lugu võikski ette kujutada vestlusena, mis teose lõpu poole arenes otsekui vaidluseks; vaikuselt kontrastselt esile tungivad aktsentueeritud lühikesed rütmilised figuurid viitasid tekkinud “erimeelsustele”. Duo lõi siiski väga hea terviku ja loo tõeline olemus pääses väga hästi esile. **M**

YXUS Ensemble'i töötoas juhendasid üliõpilasi Leho Karin ja Mihkel Peäske.

"Mamma Mia!" lõpustseen.

"Mamma Mia!" –

MEELELAHUTUS JA PUHAS RÕÕM

MONIKA HELME

laulja ja ajakirjanik

Muusikal "Mamma Mia!". Muusika ja tekst: Benny Andersson, Björn Ulvaeus, Stig Anderson. Libreto: Catherine Johnson. Tõlge: Leelo Tungal, Anna-Magdaleena Kangro. Lavastaja: Ain Mäeots. Muusikalised juhid: Martin Sildos, Ele Sonn. Lavakunstnik: Riina Degtjarenko. Kostüümikunstnik: Gerly Tinn. Koreograaf: Andre Laine. Osades: Merle Jalakas või Ele Millstfer (Donna); Birgit Sarrap või Merili Johanson (Sophie); Veikko Täär või Andres Dvinjaninov (Sam); Hannes Kaljupärv või Sepo Seeman (Bill); Andres Mähar või Tanel Jonas (Harry); Priit Strandberg või Kaarel Targo (Sky); Terje Pennie või Merle Palmiste (Tanya); Anne Reemann või Kaire Vilgats (Rosie) jt. Eten-duses osalevad bänd, koor ja tantsurühm. Esietendus Tartus 26. novembril 2016.

Kes ei teaks legendaarset Rootsi kultusbändi Abba. Kõik praegused keskealised on Abba laulude saatel üles kasvanud, tüdrukud ja poisid omal ajal nende moodi riietunud. Blondid tahtnud olla samasugused nagu Agnetha ja brünetid nagu Anni-Frid. Ja kindlasti on ihanud paljud tüdrukud abielluda just samasuguste ägedate meestega nagu Björn ja Benny. Geniaalne laululooming ja hästi timmitud mäenedžment tõi bändile

enneolematu kuulsuse, mida võib ehk võrrelda biitlitega. Aga iga hea asi saab mingil hetkel otsa ning pärast mitmeid katseid projektile uuesti eluvaimu sisse puhuda, mille käigus, tõsi küll, nägid ilmavalgust veel nii mõnedki superhitid, tundus, et sellega on nüüd lõpp. Ent kuna tänapäeval ei saa ühtki hästi sisseõlitatud rahamasinat päriselt nurka roostetama jätta, siis eelmise sajandi viimasel kümnendil valmis muusikal "Mamma Mia!", kus pisut banaalse, aga kaasahaarava süžeeaga on kokku traageldatud Abba parimad hitid ning saadud lugu, mis kõnetab kõiki – nii vanu kui noori, nii mehi kui naisi. Kõige krooniks valmis 2008. aastal muusikali põhjal ka mängufilm, kus meelelahutuslik kvintessents turnib saja peal ning Hollywoodi staarid naerutavad ja nututavad meid täie raha eest.

Vanemuise teater on juba aastaid hoolitsenud, et muusikalide lavastamises pausi sisse ei tuleks ning selle žanri austajad oma meelelahutuse kvaliteet-selt kätte saaksid. 10. detsembril Tallinnas Nordea kontserdimajas etendunud "Mamma Mia!" oli kokku toonud

täissaali, publiku hulgas võis märgata nii ministreid, kultuuri- ja avaliku elu tegelasi, meie riigiametnikke, aga ka massiliselt Soome turiste. Inimhingede insenerid ütleksid siinkohal, et nostalgia on üks võimas jõud ja emotsioone käivitav instrument. Igatahes väljendas üks Soome abielupaar mu selja taga iga laulu puhul valjuhäälselt oma äratundmisrõõmu, mistõttu, olles harjunud veidi hillitsetuma ooperipublikuga, algul ikka nende poole piilusin, aga hiljem löin käega – mis seal ikka, see ongi ju *pure entertainment*, mõeldud nautimiseks ja lõbutsemiseks.

Kui nüüd asjast rääkida, siis lavastaja **Ain Mäeots** on selle *story* kõigi kihtide lavale ära mahutamiseks teinud super-töö. Kaasa aitas **Riina Degtjarenko** lavakujundus, mis oli lakooniline, kuid oma liikuvate elementidega hästi tööle pandud. Olles näinud filmi, saan täiesti aru, et üksnes lavaga piirdudes on mõju-sat tulemust päris raske saavutada. Aga ometi oli seal olemas kõik, mis olema pidi: tulemised, minemised, kukkumised, kohtumised, naljad ja ehmatused, nutmised ja kallistamised olid kõik

loogiliselt liigendatud ning sujuvad, puändid täpselt paika pandud. Nupud, millele vajutada, et publik hüppaks, töötasid enamasti tõhusalt. Ka näitlejate ja lauljate valikuga oli suures osas täkkesse pandud. Ma muide kirjutan meelega lauljad ja näitlejad eraldi, sest tegelikult oli selles koosseisus, kes 10. detsembril üles astus, ainult üks, kelles mõlemad omadused professionaalselt koos olid, ja see oli **Birgit Sarrap**. Saan loomulikult aru, et poplauljate turult kogu karakterite plejaadi ei leia, asja peab tegema nendega, kes meil on. Aga Birgit oli teistest lihtsalt nii palju üle, nii kõrva paitav vokaal kui vahetu ja siiras näitlemine olid tal igal hetkel koos olemas. Teiste puhul juhtus ikka, et kui näitlemise osas oli kõik usutav ja mõni koht nii naljakas, et kuku tooli pealt maha, siis laulmine polnud just päris see, ning kohati oli ka päris kriipivaid kohti, eriti ansambrites. Või kui laulmisega oli kõik hästi, siis tegevus polnud kuigi veenev. Siinkohal võiks soovitada meie näosaate tegijatel etendus ära kaeda ja noppida sealt välja laulvaid näitlejaid, keda järgmiste hooegade saadetes kasutada, sest nii mõnegi puhul tundus, et seda potentsiaali on seal peidus küll ja veel.

Midagi ei ole teha, publiku naerutamise koha pealt tuleb ikka kiita meie head komöödiateatri raudvara. Ja küpsete naiste huumor on ikka palju mitmekihilisem, mahlakam ning mitmemõttelisem kui noorematel. Noorte tüdrukute padjaklubi naljad on head küll, kuid kui **Terje Pennie** lava äärde tuleb ja poosi sisse võtab, siis naerad

juba enne, kui ta midagi öelda jõuab. Eks muidugi suurem osa loost ongi keskealistele karakteritele üles ehitatud ja selles mõttes müristavad Abba hittide saatel laval võimsalt ikka enamasti küpsed näitlejad. Meeskolmik **Veikko Täär**, **Hannes Kaljujärvi** ja

teha ka noortele, sest nende värskus ja siledus andis laval just selle vajaliku kontrasti, ilma milleta poleks saanud öitseda küps pool, ja just noored andsid võimaluse kaasa elada ka nooremal publikul. Tantsutrupp oli hoogne ja vaimustav, aidates stseene omavahel

Muusikali lõpp oli ülivägev, nii et publik seisis püsti ja aplodeeris mürinal. Meelelahutust sai sel õhtul "Mamma Miat!" kuulates-vaadates täie raha eest.

Tanel Jonas on kõik ülilahedad, samuti naised: **Merle Jalakas**, **Terje Pennie** ja **Anne Reemann**. Kahjuks jäi Merle Jalakas eluaegse operetilauljana natuke selle žanri stampidesse kinni. Varvas-tel tippimine kolm sammu edasi, kaks tagasi, markeerimaks tegevust, hakkas pikapeale häirima ja Donna kuju mõjus oma lõnksus põlvedega liikumisviisi ja käteringutamiste tõttu natuke hüsteerilisena. Mida ta tegelikult ju ei ole. Donna on täisvereline naine, kes on küll segaduses, aga kindlasti mitte hüsteeriline! Alles lauludes "Slipping Through My Fingers" või "The Winner Takes It All", kui ta sai jalad sirgeks ja kanna maha, hakkas roll kandma ja kõik loksus paika. Ka on klassikalise laulja hääleaparaat kõvasti teistmoodi üles ehitatud kui poplauljal ning tegelikult tahaks Merlet tunnustada üsna popiliku tulemise eest, sest uskuge, Abba repertuaari ei ole kerge laulda, kui oled eluaeg tegelnud klassikaga. Pai tahaks

siduda. Hea karakterina jäi meelde **Oliver Timmuski** kehastatud baarmen Pepper, kelle puhul oleks võinud lavastaja mõelda, kas mitte grimeerida teda mustanahaliseks, nagu on filmis. Suhteloogika Tanyaga toiminuks lihtsalt veenvamalt, ei muud. **Kaarel Targo** Sky oli lihtne, lausa ülinunnu, ning ei saanudki aru, miks ta korraga armukadedaks muutus ja inetult käituma hakkas. Aga kuna stsenaarist nägi niimoodi ette, olgu siis peale. Kuigi testosteroon jäi tema puhul tsipake väheks. Eraldi kummarduse teeks **Leelo Tunglale** suurepärase ja tabavate laulutekstide eest ning kostüümikunstnik **Gerly Tinnile**, sest ilma nende ägedate kuuekümnendate *outfit*'ideta poleks muusikali lõpp olnud pooltki see, mis ta oli – ülivägev, nii et publik seisis püsti ja aplodeeris mürinal. Meelelahutust sai sel õhtul "Mamma Miat!" kuulates-vaadates täie raha eest ja see ongi asi, mis hea muusikali puhul lõppkokkuvõttes loeb. **M**

Kammermuusikaga mõtteid selitamas

NELE-EVA STEINFELD
muusikaajakirjanik

Klassikalise muusika varamus leidub oopusi sooloteostest massiivsete koorisümfooniateni, kuid nii minu kui paljude teiste südameasjaks on kammermuusika, kuhu mahub uskumatu ansamblikooslusi. Kui sellesse mitte süveneda, võib end kogemata ilma jätta muusikaloo parimatest teostest, sest paljude heliloojate rafineeritud muusikamustreid leidub just näiteks keelpillikvarteti partituuris. Või siis kvintetis, sekstetis või klaveritrios. Heliloojaid näib paeluvat selle muusika puhtus, selgus ja intiimsus. Kammermuusika armastab korda, sest seal on nagu pisikeses toas – pole kohta, kuhu peita ülearust või kus end varjata. Väärt kammermuusikat loonud heliloojad on saanud sellest võibolla suurimat loominguist rahuldust.

Esitaja üks vajalikumaid oskusi on läbi muusikateose publikuga suhelda. Kammermuusika arendab muusika keeles “kõnelemist” suurepäraselt. Ansambli mängus õpitakse partnereid kuulama ja tunnetama ning uuel tasemel kõla ja faktuuri valitsema, mis tuleb omakorda kasuks sooloteoste mõtestamisel või mängimisel orkestriga. Kelle süda kord võidetud, jääb ansambli mängule truuks. Miks muidu lahkutakse isegi suurte ja heade orkestrite kontsertmeistripöösistioonilt, et olla tippkvarteti liige ja hingata neljahääle muusika taktis. Eesti muusikaelus annavad värvikalt tooni rahvuskooper, ERSO, Tallinna Kammerorkester, mitmed koorid ja festivalide mahukad kavad. Oma-

Keelpillikvartett Prezioso.

moodi maastiku moodustavad aga ka kammerõhtud, kus esinevad sageli just nende samade eelnimetatud kollektiivide muusikud. Leitakse aega rikastada oma teadmisi “palgatöö” kõrval solistlikuma repertuaariga, avastatakse uusi külgli nii endas kui ansamblikaaslastes ning omandatakse lehekülgede kaup väärt muusikat.

Esimesena kuulasin sügishooajal YXUS Ensemble'i kontserti sarjast

“Pihtimused. Šostakovič” (18.09), mis oli Eesti Kontserdi läbi mitme hooaja vältava Šostakovič'i keelpillikvartettide sarjas esimene. Alustati lõpust, ehk kanti ette Šostakovič'i viimane, 15. kvartett ja kammerseade 15. sümfooniast (Viktor Derevjanko). Vene kultuuriuurija Mihail Lotmani peenhäälestus teemasse ning Kultuurikatla katelde saali ängistava muusikaga hästi sobiv atmosfäär aitasid esituslikult kõrgel tasemel kont-

serdile veel omajagu kaasa. Kui 15. sümfoonia seade viiulile (Harry Traksmann), tsellole (Leho Karin), klaverile-tšelestale (Marrit Gerretz-Traksmann) ja löökpillidele (Madis Metsamart, Vambola Krigul, Petri Piiparinen) jättis oma pisut hõredas vormis õhku mõned küsimused – sest katsu sa kuuekesi teha saja inimese tööd –, siis 15. keelpillikvarteti esitus oli algusest lõpuni puhas nauding. See, millise pingega alustas Juta Õunapuu-Mocanita oma muusikaliini ja see professionaalsuse tase jääb viiulikõla täiuslikkuse võrdkujuna meeltesse ilmselt kauaks. Kvarteti koosmäng – kuhu kuuluvad peale eelmainitu veel Harry Traksmann (viulil), Kaija Lukas (vioola) ja Leho Karin (tsello) – on äärmiselt ühtne, mis on YXUS Ensemble'i puhul juba nende esimestest kontsertidest peale normiks kujunenud.

Oktoobrikuu viimasel päeval tähistas Mustpeade maja valges saalis oma kümnenadat tegutsemisaastat **keelpillikvartett Prezioso** (Hanna-Liis Nahkur, Mari-Katrina Suss, Helena Altmann, Andreas Lend). Kümne aastaga on mängitud nii meil kui mujal, klassikast nüüdis- ja popmuusikani ning antud välja heliplaat. Prezioso mäng on alati sümpaatne ja hoogne ning tänu võimekatele muusikutele pillivaldamiselt kõrgel tasemel. Kümne aastaga on kujunenud ühine muusikatunnetus. Palju koos mänginud ansamblis on alati neile midagi eriomast, mida on raske sõnada seletada. Näib valitsevat sõbralik üksmeel, mitte nagu mõnes ebastabiilises rockbändis ja isegi mõned klassikakollektiivid on sellised, kus kogu kunst põhineb suurte isiksuste maailmavaatelistel kokkupõrgetel. Kontserdi avas Ester Mägi “Vesper” (autoriseade esietekanne). Järgnevalt olid kavas kõrvutatud Šostakovitši 1. kvartett ning Raveli ainus kvartett. Šostakovitši teoses ei leia veel niisuguseid süngeid sügavusi, nagu tema hilistes kvartetides ning Prezioso mängis teost reipalt ja usutavalt. Raveli kvartetis oli kirglikke hetki ja kaunist *piano*’t, ent kujundite kõnekust oleks andnud veel täiuslikkuse poole timida. Aga üks kujundiotsing ongi üks

lõppematu tee, mida mööda Prezioso aja jooksul kindlasti edasi kõnnib.

Kuid ega kammermuusika pole ainult keelpillikvarteti privileeg. Meie muusikamaastikule on ilmunud viimasel ajal mitu puhkpillikvintetti ning just sellisena, aga siiski koos pianistiga, esines 15.10 Estonia kontserdisaalis “Eliitkontsertide” sarjas **New Theatre Ensemble** (NTE). 2014. aastal RO Estonia flöödirühma kontsertmeisteri Jonathan Hendersoni kokku pandud ansambli koosseis on paindlik nagu YXUS Ensemble’ilgi. Sel korral olid laval lisaks Hendersonile Austraalia oboemängija Nicola Bell, Sõulis sündinud klarnetist Soo-Young Lee, hiina metsasarvemängija Pan Ye ning eestlannadest fagotimängija Tea Tuhkur ning pianist Anneli Tohver. Kõik need muusikud on või olid erinevatel aegadel seotud tööga ERSOs või RO Estonias. NTE esituses kõlas nii tuttavat kui tundmatut. Kuna “Eliitkontserdid” keskenduvad sel hooajal läbivalt ka Mozarti loomingule, siis Adagio ja Allegro puhkpillikvintetile oli justkui soojendavaks sissejuhatajaks enne tõsisemaid temperatuure. Nagu mitmel teiselgi eliitkontserdil, paigutati Mozart justkui kohustusliku osana kava algusse ja läbiti see mõnevõrra kiretult, et siis muude teoste juurde rutata. NTE kavas järgnes üllatushelilooja Ludwig Thuille, kelle loomingust meie kontserdipublik varem midagi kuulnud polnud. Thuille oli muide Richard Straussi sõber ja koolikaaslane ning selle ajastu joontega on ka tema helikeel oma (hilis) romantiliste tundepuhangutega. Kava raskuskese langes austraalia nüüdislooja Brett Deani teosele “Polysomnography” (2007), mis juhatas kuulajad unenägude ning alateadvuse maailma. Pealkiri viitab nimelt testile, mida kasutatakse unenägude uurimiseks. Viieosaline teos oli väga värvikas ja kõnekas ning esitus kõitev. Jonathan Henderson mõjub ansamblis selge liidrina, kelle muusikalist loogikat ja kujundite karaktersust on põnev jälgida. Kuuldu põhjal võiks NTE olla ansambel, kelle peale ka meie nüüdisheliloojad oma teoseid luues mõelda võiksid. Kontserdi lõpetas tuju-

küllane esitus Poulenci Sekstetist, mis õnnestus esituslikult kõige paremini. Kuna puhkpillikvinteti kõlale annab väga palju värve juurde klaver, siis lisaks heale mänguoskusele ja ansamblitunnetusele ootaks pianistilt järgmistel kontsertidel pisut solistlikumat lähemist ning oma mõtete provokatiivsemat väljendamist, sest potentsiaali ju on.

Klaveril neljal käel musitseerimine pakub suurt naudingut, aga veeretab tihti teele ka muusikalisi ja tehnilisi takistusi. 28. oktoobril esines Mustpeade majas suurte kogemustega klaveriduo Nata-Ly Sakkos – Toivo Peäske ning päev hiljem oma ansamblimängu algusradadel seiklev Tiiu Sisask – Maila Laidna. Olen jätkuvalt rõõmus uue Steinway üle Mustpeade maja valges saalis, mis on põhjustanud selle saali kui kontserdipaiga ümbersünni. Julgen pidada seda Eesti praeguse aja parimaks kontsertklaveriks. **Duo Sakkos – Peäske** on koos mänginud üle 40 aasta ning pakuvad tänaseni kõrgel tasemel kogemusterohkelt mängu. Tobiase pisut tšaikovskiliku “Rondo” ja Elleri “Valsi” vahele paigutus nende kavas Czerny Suur sonaat f-moll, mis avas klaveriõpilaste kohustuslikku etüüdimeistrit hoopis teistsugusest küljest. Czerny oli ju ikkagi Beethoveni õpilane! Duo oskas hästi välja mängida selle teose dramaturgilise arengu ja tõsised kihid, eriti meelde jääv oli Nata-Ly Sakkose loomulik fraseerimine ning kõlasädelus kõrges registris. Bizet’ tsükliis “Laste mängud” oli samuti häid karakterpalu, kuid kõik ei õnnestunud võrdse eredusega.

Duo Sisask – Laidna on tegutsenud kolm aastat, kuid nende mängus oli algusest peale tuntav üks väga oluline asi, teineteise suurepärase muusikaline mõistmine, mis ei olegi klaveriduode puhul alati nii enesestmõistetav. Kahe pianisti koosmäng on üks keerukamaid ansamblivorme. Duo mäng oli kooliliselt hästi korras, kõlapilt selge ja mõtestatud, liikumine pidev ning teoste ülesehitus arukas. Kava oli hästi valitud: Brahmsi “Variatsioonid Schumanni teemale”, transkriptsioonid Bachi koraalprelüüdidest (Kurtág). Öhtu ere-

daimaks esituseks oli Barberi “Souvenirs” ning Raveli “Valssi” mängiti uhke hooga. Eks üha lisanduvad koosmänguaastad toovad artistlikku veenvust kindlasti juurde, sest seda on vaid vahel harva ülearu.

Viiuli-klaveri duode seast tahaksin eriti esile tõsta noort viiuldajat **Hans Christian Aavikut**, kelle ansamblipartneriks oli “Lossimuusika” sarjas 23.10 Kadrioru lossis pianist Lea Leiten. 18-aastane Aavik õpib veel Tallinna muusikakeskkoolis Kaido Välja juures, ent temas on tubli annus küpset musitseerimisuskust. Ega muidu poleks ta 2015. aastal olnud II preemia vääriline Eesti keelpillimängijate konkursil, mis oligi sellel võistlusel viiuldajate kõrgeim koht. Aaviku mängus on artistlikkust, arusaamist ja tehnilist osavust. Tal on väga hea kõlameel, mis liialdamata tõi mu kõrvu viiulimängu nn kuldajastu parimate meistrite tooni. See on mingi kaasasündinud tajutaj, mida mõni teine väga hea viiuldaja ei saavuta kui tahes suure hulga töötundidega. Kava oli hästi valitud – Spohri “Skertsos” ja Mozarti sonaadis KV 526 oli elegantset õhulisust ja humoorikust, Bach seevastu oli kontserdi mõtlik raskuspunkt ning virtuososseks ja tõeliselt kaasahaaravaks kulminatsiooniks kujunes Saint-Saënsi “Introduktsioon ja Rondo capriccioso”. Lahkusin kontserdilt muusikaliselt rikkamana.

Särav duett on kaksikõed **Triin Ruubel** (viiul) ja **Kärt Ruubel** (klaver), kes esinesid “Eliitkontsertide” sarjas Estonia kontserdisaalis 18. oktoobril. Kavas oli peale Mozarti sonaadi e-moll veel prantsuse muusika. Põnevaimaks esituseks kujunes Francki Sonaat A-duur, kus oli vajalikku väarikust ja väljapeetust, ilma et suurtele tunglemistele liiga palju ja kaalutlemata oleks järele antud. Esituses oli vaoshoitud pinget ning ka vajalikke plahvatusi ning meeldejäävaim oli sonaadi finaali. Nii tuntud ja suure tundealaenguga lugu pole kerge esitada. Ka

Olga Voronova ja Mati Mikalai.

Raveli “Mustlane” oli kahe põhjamaise esitaja sõrmede all piisavalt kirklik. **Olga Voronova** (viiul) ja **Mati Mikalai** (klaver) kontserdikavad on tihti inspireeritud just XX sajandi muusikast. Sel korral mängiti Mustpeade maja valges saalis (14.12) Debussy ja Prokofjevi sonaate. Debussy 1917. aastal valminud helitöö on tema viimane lõpetatud teos, milles võib tunda juba haige helilooja ängi ja pinget sõja mõjudest, kuid see on seal edasi antud pigem alltekstina. Esituses köitis tähelepanu klaveripartii täpsus ja delikaatsus. Prokofjevi 1. sonaat on aga nagu sõda ise ja selle esitus suur füüsiline ja vaimne kangelastegu, mille viiuldaja vapralt läbi tegi. Jõulueelset meeleolu aitas taastada Debussy “Kaunis õhtu” nii vahe- kui lisapalana, leevendades ängi ning jättes alles lootuse helgusele, kuid meenutades kahe tõsise sonaadi vahel, et elu ja õnn on tihti üürikesed.

6. detsembril esinesid “Eliitkontsertide” sarjas **Mari Poll** (viiul), **Henry-David Varema** (tšello) ja **Mihkel Poll** (klaver), kes on koos musitseerinud varemgi. Kontserdikava kulges tõusvas

joones: Mozarti trioga G-duur KV 564 alustati ja justkui otsiti seda õiget mängutunnet ning kohati oli ilusaid leide. Põnev oli rännak Dvořáki 4. klaveritrio (“Dumki”) radadel. Dumka on nagu meditatsioon ning Dvořák kasutab seda mõistet mitmuses, teosel on kuus osa, mis omakorda jagunevad erinevateks karakteriteks. Teose keeruline vorm kujundati üheks tervikuks. Ansambli kirklikem ja minu jaoks sisukaim mäng avaldus Brahmsi 1. klaveritrios, mille salapärasest ja lennukat Skertsot korrati lisapalana. Loodetavasti leiab see trio esinemisvõimalusi välismaalgi, sest taseme poolest võiks ta vabalt mängida näiteks Wigmore Halli kuulsas esmaspäevases lõunamuusika sarjas.

Ka aasta viimasele päevale jagus kammermuusikat, kui Tallinna raekojas esinesid pianist **Lea Leiten** ja keelpillikvartett **Ardor**, kuhu kuuluvad Arvo Leibur ja Kadi Vilu (viiul), Rain Vilu (vioola) ja Tõnu Jõeäär (tšello). Kvintetina mängiti intensiivne ja hilisromantiliselt mahukas Ernő Dohnányi Klaverikvintett nr 1 c-moll ning keelpillikvartett esitas kolm taani rahvaviisiseadet. Aasta viimasele päevale mõeldes tekitas kavavalik aga pisut kõhklusi ning midagi selles ei lasknud kontserdil mõjuda päris veenvalt. Seevastu oli vana-aastaõhtuks sobiv valik Mozarti Klaverikontsert nr 14 KV 449, kus orkestri roll oli kvarteti kanda. Lea Leiteni musitseerimine oli hoolikalt lihvitud ja sümpaatne, vaba voolamisega ja särav. Seda kõike jäi aga puudu “orkestril”, kes mõjus maneerliku ja ebatäpsena. Siit jäi hinge kriipima ebakõla, mis nende keelpillimängijate kogemusi ja võimekust arvestades võinuks olemata olla. Tunne jäi poolikuks, sest vana aasta viimasel päeval oleks soovinud kuulata midagi harrast ja lõpuni viimistletut. Vast pakub selliseid hetki jälle uus aasta ja kevadine kammerhooaeg. **M**

Damaris Ilvese (Dido) duett
Janari Jorroga (Aeneas) lihtsalt
sähvis emotsioonidest ning
noorte lauljate lavaklapp oli
suurepärase.

Varajane muusika

VÄIKESEL, SUUREL JA ÜLE PIKA AJA
KA TEATRILAVAL

ALEKSANDRA DOLGOPOLOVA
muusikateadlane

Eesti suurust arvestades oli meie varajase muusika sügismaastik üllatavalt värviküllane ja mitmekesine. Kuigi kvantitatiivselt kippus repertuaar rohkem baroki kui keskaja poole, olid sügishooajal siiski esindatud kõik möödunud ajajärgud ja erinevad koosseisud klahvpilliduost keelpilliorkestrini. Eri-lise sündmusena lavastus sügisel 2016 isegi barokkooper, mida juhtub Eestis haruharva. Vanad tegijad tegutsesid lugupidamist vääriva aktiivsusega ning

järeikasvu on tagamas 2015. aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias asutatud varajase muusika keskus. Vabakutse-liste instrumentaalansamblite kõrval tegutseb Eestis omapärase fenome-nina riikliku toega vanamuusikakol-lektiiv ning on ka rohkem või vähem püsiva varajase muusika huviga koore ja vokaalansambleid. Samuti on hoo-aja esimene pool näidanud, et neid, kes tahavad kuulata vanade meistrite loo-dud muusikat ja avastada unustatud

noodiaardeid, on palju. Publikut jagus peaaegu igale kontserdile, kuigi tõe nimel peab möönma, et varajase muu-sika kontserdipaigad on pigem väikesed kammersaalid.

Arusaadavatel põhjustel sisaldab siinne ülevaade vaid piiratud valikut septembrist detsembrini toimunud kontsertidest Tallinnas ning sellest jäävad paraku täiesti välja aastalõpu kontserdid, samuti leiab vaid osalise kajastuse tavalisest elavam advendiaja muusikaelu. Jõulueelsetel nädalatel juhtus mõnigi kord, et ühel ja samal päeval leidis aset mitu kontserti, mis kõik oleksid sobinud varajase muusika konteksti. Sellest tulenevalt pidi para-tamatult tegema valikuid nii kontserte külastades kui ka neist ülevaadet kirju-tades, loobuda tuli nii mõnestki põne-vast kavast.

Varajase muusika armastajatele avas 17. septembril Niguliste kirikus hooaja barokkmuusika ansambli **Floridante**

ja sopran **Maria Valdmaa** õnnestunud kontsert "Nuove musiche". Floridante asetaskes fookusesse XVII sajandi alguse monoodia ning kindlale teemale allutatud kava oli väga terviklik. Esitajad olid hoolikalt välja valinud ääretult ilusad teosed; kiriku võlvide all kõlasid Peri, Caccini, Luzzaschi ja d'India imelised madrigalid sopran Maria Valdmaa laitmatus esituses ning tuntud madrigali viisidel põhinevad Bassano ja Rognoni diminutsioonid, mida mängisid kiriku orelirõdult **Meelis Orgse** (viul) ja **Saale Fischer** (orel). Saateansamblina kasutati teorbi (Kristo Kāo) kõrval üllatuspillina ka kannelt (Anna-Liisa Eller), mis kõlas küll värskest, ent tekitas Niguliste tugeva kajaga saalis kohati liiga ebamäärase ja hajusa kõlavälja, jättes teravamad dissonantsid harmoonilise toeta. Valdmaa peente nüansside ja kaunistustega esitus oli tõesti üliprofessionaalne, itaalia madrigalile omane tundelisus ja valulike armastustekstide ülimalt selge ja väljendusriikas edastus kombineerisid tema ettekandes ka tehnilise üleoleku ja ilusa hääletämbriga, mis pääses eriti hästi mõjule kõrges registris.

VARAJANE MUUSIKA VÄIKESEL ...

Särava alguse järel tabas varajase muusika hooaega põud, mis kestis kuni novembrikuuni. Selle teisest poolest võttis see suund uuesti hoogu ning aktiveerusid ka väikekorraldajad. Väga tore kammerlik sari jätkus Andres Siitani eestvedamisel Kloostri Aidas, kus sügisel anti kolm eriilmelist ja heal tasemel kontserti. Esimestena astusid 1. novembril sealsel koduselt väikesel laval üles Soome muusikud **Guadalupe López-Íñiguez** (tšello) ja **Anna Kuvaja** (haamerklaver). Kava põhirõhk oli Beethoveni loomingul ning mõlemad muusikud mängisid repertuaarile täpselt sobivaid ajastupille – Kuvaja Mozarti-aegse pilli koopiat ja López-Íñiguez prantsuse pillimeistri Claude Pieray tšellot aastast 1725 Beethoveni-aegses seadistuses. Ajastupillid andsid kontserdile kindlasti oma panuse: ühelt poolt nõudsid need kuulajalt harjumist ebaühtlase ja tagasihoidliku kõlaga, aga teiselt poolt

pakkusid vastupandamatut koloriiti ja isikupära. Haamerklaveri heli kustub väga kiiresti, mistõttu dünaamilised vahetused on pigem järsud kui sujuvad. Anna Kuvaja mängustiil arvestas pilli omadusi väga täpselt, mis tuli eriti selgelt esile sooloteostes haamerklaverile. Haydni klahvpillisonaadis C-duur Hob XVI/48 iseloomustas Kuvaja mängu teatud äkilisus ning ülitäpne artikulation ja fraseerimine. Tema esituses oli väga palju vaikust ja pause, mis muutis iga pisema motiivikese ülitähtsaks. Need lakoonilised mõttekatked moodustasid aga ilusa sisulise ja vormilise terviku, muutes tema mängu väga intensiivseks. Beethoveni variatsioonides (G-duur ja F-duur) ning sonaadis tšellole ja klaverile C-duur *op.* 102 tuli aga esile ansamblipartnerite suurepärase koostöö, sest López-Íñiguez ja Kuvaja tunnetasid teineteist nagu siiani kaksikut. Mõlema muusiku mängu iseloomustasid kirkad ja ehtsad tunded ja kergelt ekstravagantne esitusmaneer.

Kohalikest tegijatest alustas uut kontserdisarja raekojas varajase muusika stuudio **Cantores Vagantes**, kes andis selle raames sügisel kaks kontserti. Mällu sööbis neilt aga eelkõige ansambli kolmas, püha Cecilia päeva kontsert 22. novembril Niguliste kiriku Antoniuse kabelis, kus Purcelli vokaal- ja kammerteosed raamisid tema õpetaja John Blow "Oodi Mr. Henry Purcelli surma puhuks". Cantores Vagantese üks eestvedajatest Taavi-Mats Utt rääkis kontserditutvustuses raadiole, et on tahtnud seda kava teha juba viisteist aastat, ent kõik on takerdunud lauljate **Anto Önnise** ja **Taniel Kirikali** liiga pingelise ajagraafiku taha. Teatavasti on Blow' ood lauljatele kõva pähkel, sest vokaalpartii on ebamugav – kontratenorile liiga madal, tenorile liiga kõrge – ja Eestis pole sugugi palju neid, kes võiksid seda teost kõrgel tasemel esitada. Kõigil Antoniuse kabelis viibinuil oli kindlasti hea meel, et Utt ei anna kergeti alla, sest nõudliku ja läbimõeldud kavaga kontsert oli imeilus ning solistid suurepärased. Kuigi väga erineva hääletämbriga, moodustasid Önnis ja Kirikal

ideaalse dueti ja täiendasid teineteist parimal viisil. Mõlemad solistid esitasid Purcelli lühemaid teoseid hingestatult ning jälgides täpselt kõneloogikat. Cantores Vagantes saatis taktitundeliselt ja võimaldas solistidele nii palju vabadust, kui oli parasjagu vaja. Tehniliselt keerukas Blow' oodis näitasid Kirikal ja Önnis jällegi meisterlikku häälevaldamist, suurepärast teineteisemõistmist ja muusikalise fraasi nõtket kujundamist. Kui tahta väga norida, siis teose viimases osas ei läinud muusika kohe käima ning fraasi asemel takerduti kohati üksiksilpidesse. Kokkuvõttes oli see aga igati nauditav kontsert.

Önnis ja Kirikal laulavad koos ka **Vox Clamantis**, mis võib olla nende haruldase teineteisemõistmise võtmeks. Ansambli on seljataga kaksikümend tegutsemisaastat ning seda tähistati detsembris minifestivaliga "Vox XX". Varajase muusika hooaja ülevaatesse sobib 3. detsembri kontsert Niguliste kirikus, kus esineti kavaga, mis kõlas 1990ndatel ansambli esimesel avalikul etteastel. Gregooriuse laulud vaheldusid kontserdil Guillaume de Machaut' teostega, kellelt tulid esitusele kuulsa missatsükli kaks osa ja täiesti imeline motett "Puis qu'en oubli". Olles harjunud missa palju kiirema esitusega, mis toob esile luksuusa hoketirütmi ja artikuleerib pigem suuremaid üksusi kui iga uut muusikalist sündmust, tundus Vox Clamantise esitus mõtlik ja pehme. Filigraansete dünaamiliste nüanssidega muusika voolas tasaselt, kuid sihikindlalt ja loomulikult ning vokaaltehniliselt laitmatult.

Vox Clamantis ei esine kodumaal kuigi tihti, samas kui teine teeneline kollektiiv **Hortus Musicus** annab Väravatornis kontserte regulaarselt. Kui Vox Clamantise kontserdil valitses vaoshoitus ja uskumatu täpsus kõigis esituslikes aspektides, siis 26. novembril külastatud Väravatorni kontserdil "Kuldne keskaeg" segas Hortus Musicus eakate tantsulise *crossover*'ina kokku araabia ja juudi rahvaviise ja keskaja muusikat, mida saatis kohustuslikuna tunduv trummipöörin.

Huvitaval kombel andis järgmisel päeval, 27. novembril Kloostri Aida kontserdisarjas värske ansambel **Ars Revaliensis** mõnevõrra sarnase kavaga kontserdi, kus põimiti samuti rahva- viise (seekord inglise ja šoti) ja inglise barokki (Geminiani, Purcelli ja Byrdi versioone rahvalikest meloodiatest). Ansambelis mängivad **Melissa, Tõnu** ja **Lilian Jõesaar** (vastavalt viiul, *viola da gamba* ja klavessiin), kellega liitus ka **Robert Staak** teorbil. Noor Melissa Jõesaar oli kokku pannud äärmiselt veetleva ja maitseka kava, ent sellel kontserdil jäi kahtlemata vajaka Hortus Musicuse pöörasest energiast. Kui hooliv suhtumine igasse helisse on üldiselt vägagi tervitav, siis sel õhtul oldi ehk liiga tõsised ja täpsed. Väike lisasärts oleks loomult tantsulised palad lõõnud tõenäoliselt rohkem särava.

... SUUREL ...

Kuuldavasti läheb Kloostri Ait varsti remonti ning selle sügise kontserdid võivad jääda mõneks ajaks selle süm- paatse kontserdisarja viimasteks. Kuigi ajalooliselt informeeritud esituse tava ja varajase muusika repertuaar on Eesti kontserdieluse vägagi hästi esindatud, piirduvad algatused valdavalt väikse- mate kontserdikorraldajate või esine- jate endi initsiatiiviga. Loomulikult ei tohiks unustada, et meil on olemas riiklik varajase muusika kollektiiv, mis paraku tähendab, et “vanamuusika” on Estonia kontserdisaalist kadunud Vära- vatorni. Pealinna esindussaalis oli hoo- aja esimesel poolel üksainuke varajase muusika kontsert, mille andsid 11. det- sembril Poola keelpilliansambel **Arte dei Suonatori** ja klavessinist **Marcin Świątkiewicz**. Tegemist oli diplomaa- tilise tagapõhjaga ja suurelt välja rek- laamitud üritusega, millega tähistati Weimari kolmnurga 25. aastapäeva ning Poola, Saksa ja Prantsusmaa koostööd. See tekitas ehk mõningaid eel- arvamusi, ent juba esimeste taktidega hakkas ansambli rafineeritud esitus ja uskumatu koosmäng võluma. Kavas oli Johann Sebastian Bachi klavessiini- kontsert d-moll BWV 1052 ja varajase

Arte dei Suonatori ülimalt lihvitud heli jättis kohati lausa salvestuse mulje.

muusika n-ö hilisema poole esindajate Johann Christoph Friedrich Bachi, Wilhelm Friedemann Bachi ning Johann Gottfried Mütsheli looming. Ansambel esitas seda repertuaari kammerliku, ent peenelt nüansseeritud kõlaga. Seda ehitas Arte dei Suonatori selgelt esimese viiuli ümber, ent ka teisi muusikalisi liine rõhutati õrnalt, nii et ükski partii ei jäänud teisejärguliseks ega märka- matuks. Ansambli ülimalt lihvitud heli jättis kohati lausa salvestuse mulje, ent solist mattis selle oma lopsaka ja pia- nistlikult laulva mängumaneeriga tihti- lugu kaunistuste ja trillerite laviini alla.

Kuuldust viimaseks jäi mullu **Colle- gium Musicale** jõulukontsert Tallinna Jaani kirikus 14. detsembril, kus tegid kaasa **Helsingi Barokkorkester** ning välissolistid dirigent **Aapo Häkkineni** juhatusel. Endrik Üksvärava koori kutsutakse meedias ikka ja jälle “mit- teprofessionaalseks” või “amatöörkoo-

riks”, ehkki selle tase ületab keskmise isetegevusliku kollektiivi võimekust mitmekordselt nii repertuaari keeru- kuse kui ka kontserdihooaja intensiiv- suse poolest. Jõulukontserdi kava oli erakordselt nõudlik ning hõlmas lisaks Johann Sebastian Bachi “Jõuluoratoori- umi” BWV 248 kolmele esimesele osale veel Heinrich Schützi motetti “Tröset, tröset mein Volk” SWV 382 ja “Suure” Bachi pojapoja Wilhelm Fried- rich Ernst Bachi (1759–1845) kantaadi “Kolumbus ehk Ameerika avastamine” esmaettekannet Eestis (ja tõenäoliselt ka enamikus teistes maades). Viimase teose käsikirja leidis Häkkinen isik- likult Briti raamatukogust, ent selle avastuse tähtsus jääb Kolumbuse omale ilmselgelt alla. Teos on läbinisti naiivne ja paatoslik ega jätnud erilist muljet ka esituslikus mõttes. Kuna läbikompo- neeritud tekstiga kantaati esitati üliki- res tempos, siis oli kooril raskusi äär-

miselt tiheda saksakeelse kiirkõnelaadi teksti hääldamisega, solistid (tenor Nico van der Meel ja bass Jonathan Sells) ei kostnud suurest orkestrist läbi. Pigem juhusliku mulje jättis ka Schützi keeruka polüfoonilise faktuuriga motett. Siin laskus dirigent teise tempoäär-musse ning võttis üpris aeglase, loivava tempo ning esitus oli pigem ettevaatlik ja kahtlev, koori kõlaga oli ebaühtlane. Seevastu teose dramaturgia jäi liiga monotoonseks, mattudes polüfoonia-mängude alla. Isegi kontrastne kooda ei mänginud üldise apaatsuse taustal välja. Tundus, et eelkõige ei haakunud orkest-ridirigent Häkkinen koori spetsiifikaga ning ka kava ülesehituse mõttes osutus motett minu meelest ülearuseks.

Kui esimesed lood tundusid pigem kontserdi eelsoojendusena, siis selle teises pooles pääses muusikute väl-jendusjõud lõpuks mõjule. Collegium Musicale oli esitanud Bach'i "Jõuluora-tooriumi" kolme viimast osa 2016. aasta jaanuaris ning tegi nüüd jõuluaja kolme esimese kantaadiga tsüklile ringi peale. Kuigi ka "Jõuluoratoriumis" kippus dirigent pigem kiiremate tempode poole, oli orkestri ja koori koostöö suu-repärane. Solistidest säras eriti soome metsosopran **Erica Pack**, kes tegeli-kult asendas kontserdi eel haigestunud Monica Groopi. Packi puhul vaimustas nii ilus tämber, ülihoollikas suhtumine teksti ja hea diktsioon kui ka vokaal-selt laitmatu esitus. Tema väljapeetud ja hästi balansseeritud esitusmaneer tasa-kaalustas ka üldiselt rahutuid temposid, võttes kärsituse justkui maha. Väga hea oli ka duett "Herr, dein Mitleid, dein Erbarmen" kolmandast kantaadist, kus soprani ja bassi (Helena Juntunen ja Jonathan Sells) ooperlikult väljendus-rikka ansambliga kontrasteerus oboede diskreetne ja nõrke dialoog. Orkester mängis suurepäraselt ning ajastupillide puhul tavaline mure hääles püsimisega ei paistnud neid häirivat.

... JA ÜLE PIKA AJA KA TEATRILAVAL

Viimaks soovin kirjutada EMTA ooperi-stuudio ja varajase muusika keskuse

Purcelli barokkooperi "Dido ja Aeneas" lavastaja Stephan Jöris suutis luua Teater NO99 kammersaalis tõelise muinasjutu võluvast valitsejapaarist ja vaenulike nõidade salasepitsustest.

ühisettevõtmisena valminud Henry Purcelli ooperi "Dido ja Aeneas" lavas-tusest, mis toodi Eestis lavale esma-kordselt. 18. ja 19. novembril¹ NO99 teatri kammersaalis etendunud barokk-ooperit lavastas **Stephan Jöris** (Sak-samaa) ning kõigi osapoolte ühiste jõupingutuste tulemusena sündis deli-kaatne, sümbolide ja allegooriaid täis lavateos, kus õnnestus anda vihjete ja pooltoonidena edasi väga kompleksseid situatsioone. Jöris suutis luua tõelise muinasjutu võluvast valitsejapaarist ja vaenulike nõidade salasepitsustest. Selles tuli talle appi noor kunstnik **Joanna Juhkam**, Eesti Kunstiakadee-mia stsenograafiaeriala üliõpilane, kes konstrueeris ilmeilusa valge värvi ja puhta vormi maailma, millele vastan-dus nõidade groteskne olek ja kirjud kostüümid. Etendused toimusid kitsas ja pikas ruumis, kus valitsejapaariga seotud stseenid rullusid lahti peamiselt kahel poodiumil saali vastasotsas ning publikuga nii vasakult kui paremalt raamitud lavapind kulges kitsa ribana ühest poodiumist teiseni. Muusikali-selt oli sellise paigutusega seotud nii õnnestunud lahendusi (näiteks Aenease aeglane ja justkui hüpnootiseeritud lähe-nemine Dido troonile esimese vaatuse alguses) kui ka mõõdalaskmisi (nii mõjutas see pigem negatiivselt nõidade vokaalduetti, kus üks laulja asus saali ühel ja teine teisel pool). Samas teki-tas see aga publikus kindasti ka teatud intiimsuse ja vahetu osasaamise tunde, andes näiteks võimaluse nautida väga lähedalt **Damaris Ilvese** (Dido) laitmat-ut näitlejamängu. Tema duett **Janari Jorroga** (Aeneas) lihtsalt sähvis emot-sioonidest ning noorte lauljate lavaline klapp oli suurepärase. Ilves näitas end tõelise draamakuningannana, kelle

¹ Ülevaates on kajastatud 18. novembri etenduse muljeid.

iga ripsmeliigutus oli tähendusrikas. Vokaalsetest numbritest õnnestus tal kõige paremini raevukas duett "Your council all is urg'd in vain" III vaatu-sest, mis kõlas usutavalt ja loomulikult. Dido armastatuim retsitatiiv ja aaria "Thy hand Belinda – When I am laid in earth" ei avaldanud aga suurt muljet – vahest oli noore laulja puhul oma osa ka selle numbriga kaasneval kuulsusekoor-mal ning närv ei pidanud vastu. Esile-tõstmist väärib kindlasti ka kogu ooperi kestel nähtaval olnud oiaviline kaheksa-liikmeline vokaalansambel (juhendaja **Teele Jõks**). See tegutses koordineeritult ja loomulikult, vokaalselt olid koori-numbrid pisidetailideni viimistletud. Arvestades seda, et Purcelli ooperis on kooril täita väga suur osa ning lavastaja pani seda ka väga palju laval liikuma, on imetlusväärne, kui hästi on noored lauljad nii suure koormusega hakkama saanud. Tublit tööd tegi ka EMTA varajase muusika keskuse üheksast üliõpilasest koosnev instrumentaalan-sambel, mida juhendas keskuse juht **Imbi Tarum**. Noored vanamuusikud mängisid keskendunult ja hea muu-sikatunnetusega, ehkki nende puhul oli hästi näha, kui palju pingutusi on nõudnud publikust tulvil saal ja tradit-sioonilise dirigendi puudumine. 2015. aastal asutatud EMTA varajase muusika keskus teeb teist aastat väga tublit tööd, tagamaks järelkasvu varajase muusika nišivaldkonnas, kus seni on akadeemi-lise õpetuse võimalus Eestis puudunud. Keskus korraldab regulaarselt üliõpilas-kontserte, näiteks mängis 1. detsembril keskuse kontserdil EMTA oreliisaalis üle kümne noore muusiku, kes kõik on saanud ajastupillide õpetuse ning loodeta-vasti asuvad lähitulevikus täiendama meie kontserdielu varajase repertuaa-riga. **M**

... ja vaal laulis kuus viimast süngest unistust rabast

SÜGISHOOAJA NÜÜDISMUUSIKA KONTSERTIDEST

EINIKE LEPPIK

helilooja ja audiovisuaalkunstnik

Loo autor, heliloojad Märt-Matis Lill ja Fausto Sebastiani
ning ansambel U: Veneetsias.

Eestimaa pimedatel sügisõhtudel kipuvad kimbutama tumedad mõtted. Nii võivad areneda sünged kujutelmad või vormuda meie alateadvuses müstilised unenäod.

Vaevalt küll, et **Georg Friedrich Haas** oma orkestriteosele “**dark dreams**” meie põhjamaisest kaamosest inspiratsiooni ammutas, aga igal juhul on see teos mind sel sügistalvel saatnud ja inspireerinud, kummitanud ja kummastanud. Ning kui mõelda tagasi möödunud aasta teise poole kodumaisele nüüdismuusikamaastikule, siis oli see 19. – 26. oktoobrini toimunud rahvusvahelisel nüüdismuusika festivalil “**AFEKT**” **ERSO** ja dirigent **Michael Wendebergi** esituses kõlanud teos kindlasti üks kogu

festivali ja üldse meil pakutava muusikamenüü parimaid palu. Kui surivoodil lausunud viimased sõnad võivad ja teose sisu mittetundval kuulajal algul süngest emotsiooni tekitada, siis “**AFEKT**” teine meelejääv helielamus, **Toivo Tulevi** “**Six Last Words of Henry David Thoreau**” mõjus just pigem helgelt ja kirkalt. Tugeva emotsionaalse laengu ja tundliku vokaalikäsitlusega teose töid esiettekandele sopran **Kädy Plaas-Kala** ja **Tallinna Uue Muusika Ansambel Arash Yazdani** dirigeerimisel Tartus uues Eesti Rahva Muuseumis.

“**AFEKT**” fookuses oli muusika ja visuaal, see teema oli kõne all ka festivali raames toimunud rahvusvahelisel konverentsil. Neil päevil kõlas nii Tallinnas

kui Tartus palju head muusikat väga kvaliteetses esituses, kuid hoolimata festivali temaatilisest määratlusest, mis vihjab selgelt asjaolule, et muusika on tihedalt seotud ka teiste kunstiliikide ning kogu ümbritseva keskkonna ja atmosfääriga, oli festivalil kontserte, mis olid just korraldusliku poole pealt nõrgad. Kontsert on tervik, kus rõhk on muidugi muusikal, aga olulised on ka muusikavälised detailid, mida publik hästi organiseeritud kontserdi puhul ei peagi märkama, mis aga vastupidisel juhul kohe silma hakkavad. Silma riivavaid detaile oli päris palju, kõrva haavavaid nüansse õnneks oluliselt vähem.

Kui ajas veel rohkem tagasi minna, siis üht-teist olulist toimus ka enne

sügiskülmade saabumist. Oktoobri algul koondus tähelepanu Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiale, sest juba traditsiooniline “Sügisfest” pakkus viiel öhtul värskeid helielamusi. Festivali raames korraldatud kontsertidest tootsin välja 7. oktoobril toimunud üritused. Neist esimesel esitasid **CoPeCo** (Contemporary Performance and Composition) magistriastme ühisõppekava tudengid nii kaasaegse muusika klassikasse kuuluvaid teoseid kui ka enda loomingut. Teisel kontserdil kõlasid elektroakustilise ja audiovisuaalse loomingu eriala tudengite teosed, mis olid valminud USA helilooja **Scott Milleri** juhendatud kursuse raames. Vaheldumisi tudengite teostega kõlas ka Milleri enda looming. Selle kontserdi fookuses olid klaver ja elektroonika ja erilist aplausi väärib pianist **Mari Visnapuu**, kelle keskendunud ja tundlik mäng köitis tähelepanu esimesest kõlanud noodist alates. Tudengite töödest jäi kõrva **Eisi Mäeotsa “Helk”** prepareeritud klaverile ja *live*-elektroonikale, mis mõjus isikupäraselt ja lummutavalt ning kus helilooja taotlus luua muusikaline vaste “hommikuvalguses peeglis heitlevatele hõbedastele valgusvihkudele” oli igati õnnestunud. Mõlemad tudengikontserdid olid selgelt tajutavad tervikud nii kava ülesehituse kui ka sujuva läbiviimise poolest. CoPeCo üliõpilaste puhul väärib kindlasti märkimist ka asjaolu, et see oli neile kogu õppeperioodi esimene kontsert, milleks ettevalmistusaaega oli vaid mõni nädal.

“Sügisfestile” pani juubelihõngulise punkti **ansambel U: ja EMTA Uue Muusika Ansambli Gérard Grisey 70.** sünniaastapäevale pühendatud ühis-kontsert. Kava koosnes üsna mahukatest teostest, kõige rohkem kõnetasid kontserdi esimene ja viimane teos, teine osa “**Périodes**” Grisey suurejoonelisest tsüklist “*Les espaces acoustiques*”, mis on kirjutatud ajavahemikul 1974–1985, ning **Tristan Murail “Winter Fragments”** aastast 2000. Mõlemad kompositsioonid on spektraalmuusika tõelised meistriteosed ning ehk võtab kogu

kontserdi kõige paremini kokku Grisey loomingu põhimõte: muusikat luuakse helidest, mitte nootidest.

Jätkates ansambel U: tegemistega, kelle 2016. aasta sügistalv on olnud tõepoolest teguderohke, siis oktoobri keskel, vahetult pärast “Sügisfesti” seilas meie nüüdismuusika lipulaev juba Itaalia vetes. Algul anti kontserte Sitsiilias Palermos, seejärel esineti Veneetsia muusikabiennaalil kavaga eesti ja itaalia heliloojate loomingust (sellest kontserdist oli lähemalt juttu ka Muusika 2016. aasta detsembrinumbris). Igal juhul oli tegu eesti muusika jaoks olulise sündmusega, sest mainekale biennaalile kutsutakse esinema tõesti vaid parimad kaasaegse muusika kollektiivid.

Ansambel U: 2016. aasta uute ja oluliste ettevõtmiste hulka kuulub ka sari “**Residentuur:**”, mille raames toimuvad eksperimentaalset mõtteviisi ja sellel põhinevat muusikat tutvustavad õpitoad, kus ka kollektiiv ise vastava temaga seotud heliloojate loomingut esitab. Neid loengdiskussioone viib läbi praegu ansambli juures resideeriv helilooja **Liisa Hirsch** ning ansambli ja helilooja koostöö vilju peaks uudisteose näol saama kuulata 2017. aasta lõpus. Esimese õpitoa teemaks oli USA helilooja ja muusikateoreetik **James Tenney** ning see toimus 9. novembril, kuid ootame põnevusega, mida toob tulevik, sest viis õpituba on veel ees. U: edukas aasta lõppes juba traditsiooniks saanud “Vana-aasta uue muusika kontserdiga”, kus kõlas meenutusi möödunud aastast ja vihjeid tulevastele tegemistele. Esitati nii eesti, islandi, itaalia kui ka ameerika heliloojate loomingut. Kontserdil viimase teosena kõlanud, juba eelpool mainitud USA helilooja Scott Milleri teos “**Raba**” oli ka kena sümboolne ühenduslülili vana ja uue aasta tegemiste vahel, sest juba 5. jaanuaril andis U: samanimelise kontserdi New Yorgis.

Lisaks nüüdismuusika festivalidel aset leidnud kontsertidele meenub möödunud detsembrist veel kaks järjekorras toimunud ja ehedat muusikaelamust pakkunud sündmust. 9. detsembri

öhtul esines Kanuti Gildi SAALis soome kaasaegse muusika kooslus **Defunensemble**. Kuulsin neid küll juba oktoobris “AFEKTI” raames toimunud kontserdil Tartus Genialistide klubis, kuid Tallinna kontsert oli nii kava ülesehituse kui kogu atmosfääri poolest palju mõjuvam. Kavas oli ameerika helilooja Bryan Jacobsi virtuoossust nõudev teos klaverile ja elektroonikale ja esiettekandeid soome heliloojatelt, kuid öhtu kõige nauditavamaks helitööks osutus **George Crumbi “Vox Balaenea”** (1971), mille puhul tabati suurepäraselt Crumbi kõlavärvitaotlusi ja suudeti välja mängida teose teatraalseid nüansse. Näiteks kannavad muusikud ettekandel poolt nägu katvaid musti maske, mis Crumbi enda sõnul sümboliseerivad loodusejõudude kõikvõimsust ja tabamatut olemust. “Vox Balaenea” ehk eestikeeli “Vaala hääle” inspiratsiooniks oli küürselgvaala laul, mille salvestust helilooja 1969. aastal kuulis. Samal ajal kogus populaarsust globaalne looduskaitse ja vaalade päästmise kampaania. Teos oli oma kontseptsiooni tõttu omal ajal väga tähelepanuväärne, samuti kasutatud kõlavärvide poolest, mis olid loodud laiendatud mänguvõtteid kasutades, kuid ta kõnetab kuulajaid ka ligi pool sajandit hiljem – igal juhul pakkus Defunensemble suurepärase interpretatsiooniga meeldejäätavat elamust.

Defunensemble'i kontsert tõestas ka, et hoolimata meie nüüdismuusika väikesest kuulajaskonnast on sellise profiiliga kammerkontserte siiski võimalik korraldada ka väljaspool festivale või suuremaid raamüritusi. Kanuti Gildi SAAL polnud küll puupüsti rahvast täis, aga publikut jätkus ning pisutki tõhusa turundusega oleks olnud kuulajaid ilmselt veelgi rohkem...

Kui pöörduda tagasi eesti muusikute juurde, siis 10. detsembril pakkus (vaate) mängulise elamuse **YXUS Ensemble'i** kontsert Rootsi-Mihkli kirikus. See oli osa EMTAs korraldatud Euroopa Kammermuusikaõpetajate Assotsiatsiooni konverentsist ja eriti valmistas rõõmu asjaolu, et konverentsi raames

toimunud kolmest kontserdist üks oli pühendatud just kaasaegsele heliloomingule ja ka teiste kontsertide kavas oli teoseid XX sajandi eesti muusikast. YXUS Ensemble'i põhirõhk oli seekord **Erkki-Sven Tüüri** kammerteostel (heli- looja pidas ühtlasi konverentsi avakõne ja andis EMTAs noortele töötoa). Tüüri loomingut raamis kaks vägagi erinevat XX sajandi teost. Kõik sai alguse **Mauricio Kageli** teatraalses võtmes loodud teosega "Match" (1966) kahele tšellole ja löökpillidele ning suubus vaiksesse jõu- lumeeleollu – öhtu lõpetas **Schönbergi** sulnis ja samas jõuline "Weihnachts- musik" (1921).

Kuigi kaks viimati nimetatud kont- serti pakkusid publikule nii heliestee- tika kui ka ajaloolise perspektiivi poo- lest väga erineva kogemuse, jäi mõlema ansambli kava eredalt meelde ja paelus just muusikalise mitmekesisuse ja eri- nevate värvingute poolest.

Sügisese tagasi vaadates peatuksin korra ka uutel või hiljuti avastatud esinemispaikadel. Galerii- ja muuseu- misaaliid pakuvad alternatiivi juba tut- tavatele kontserdipaikadele ning loovad kunstiteoste või muuseumi eksposit- siooni näol muusikale põneva lisaväär- tuse. Tallinna Kunstihoone näitusesaa- lil on kontserdipaigana pikem ajalugu,

seal on kõlanud tihti nii kaasaegne ja eksperimentaalsem kui ka kammer- likum klassikaline muusika; praegu toimuvad seal kord kuus pühapäeviti kontserdisarja "SOOLO" improvisat- sioonilised pärastlõunakontserdid. Nüüd on aga ka Eesti Kontsert võtnud plaani ühendada muusika kunstiga – sügisel startis kontserdisari "Kumu galeriides" ja selle esimene üritus oli ühtlasi "AFEKTI" avakontsert. Tartus jällegi jagab uusi võimalusi helielamus- teks Eesti Rahva Muuseum.

Eesti muusikamaastikul käib vil- gas elu ja peaaegu iga nädal toimub midagi põnevat ka kaasaegse muusika vallas. Sügishooaeg pakkus kaks sisu- kat festivali ja hulganisti väliskülalisi ning meeldejäävaid kontserte toimus ka teiste ürituste ja kontserdisarjade raames. Rõõm on näha, et uudisteoseid jätkus erinevate ansamblite ja kooride kavadesse ning sinne ülevaade hõlmab vaid osa sellest, mis tegelikult publiku ette on jõudnud. Nüüd aga on alanud uus aasta ja kaamoslik talvepimedus on selleks korraks taandumas. Uued helid juba sünnivad ja peagi on aeg noppida Eesti muusika päevade vilju. Edasi hel- gete mõtetega kevadesse, või nagu lau- sus Henry David Thoreau oma surivoo- dil: "Now comes good sailing...". **M**

FOTO LIINA SUMERA

Ansambel U: pärast esinemist New Yorgi Skandinaavia majas.

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid veebruaris ja märtsis

16. veebruar kell 17.00

TMKK aula

Laulu- ja hääleseade õpilaste kontsertkava

"Öhtu saksa muusika ja luulega"

21. veebruar kell 18.00

Tallinna Filharmoonia

Mustpeade Maja

Eesti Vabariigi 99. aastapäevale pühendatud galakontsert "Meie lootus ja loomine"

Esinevad TMKK solistid, ansamblid, noortekoor, kammerkoor ja keelpilliorkester

Pilet 5 / 3 eurot

4. – 5. märts

EMTA kammersaal

X rahvusvaheline noorte

kammermuusika konkurss-festival "In corpore"

4. märts kell 12.00

4. märts kell 16.00

5. märts kell 12.00

Lõppkontsert

Esinevad konkurss-festivali parimad ansamblid.

11. märts kell 13.00

EMTA orelisaal

Klassikontsert

Esinevad Mirjam Keremi viiuliõpilased

16. märts kell 18.00

Tallinna Filharmoonia

Mustpeade Maja

"Kivimäe virtuoosid 2017"

Tallinna Muusikakeskkooli solistid

Tallinna Kammerorkester

Dirigent Vello Pähn

Pilet 5 / 3 eurot

18. märts kell 15.00

Keskraamatukogu saal

Klassikontsert

Esinevad Jekaterina Rostovtseva

klaveriõpilased

Jazzi poolaasta

SANDER UDIKAS

muusik

Jazzi egiidi all satub viimastel aegadel festivalidele-klubidesse praktiliselt igasugu helisid, etnominimalismist üsna puhtakujulise popini. See mitmekesisus on iseenesest hea, “jazzi piiride avardamine” oleks taunitav vaid siis, kui esineja teeks kunstilist allahindlust. Avatud meelega kuulajale pole ka suurt tähtsust, kes mis vahenditega ja missugusesse võlumaailma teda meelitama hakkab. Ja *de facto* on ka kõik korrektne – tänapäeval annab otsida muusikastiili, mida jazz poleks mõjutanud, nii nagu jazz isegi on mõjutatud kõigist žanritest. Siin tuletan meelde siiski eelkõige neid, keda reeglina etno- või popfestivalidele esinema ei kutsuta.

Sügishooaja, aga ka üldse viimaste aastate elamuslike jazzikontsertide osakaaluks pakuksin neli viiendikku, mis tähendab, et inimesed võiks lausa järjest kontsertidel käia, kui rahakott ja aeg vähegi lubab. Ka hipsterid ja muu peen rahvas võiksid hõrgud esinejad üles leida, mitte piirduda Tõnu Naissoo vinüülplaadi esitlusega.

Eesti muusikute, aga eriti välisesinejate kontserdid täidavad siinsete muusikute elus väga olulist rolli, pakkudes lisaks puhtmuusikalisele naudingule ka väärtuslikke õppetunde, näiteks lavapsühholoogia osas. Huvitav on kaasa elada ja mõelda isegi siis, kui esineb ka nõrgemaid tahke muusikas või kava koostamises.

Eriti peab tunnustama neid, kes võimaldavad oma tegevusega pidevat värske kultuurivere juurdevoolu. Peale “Jazzkaare” festivalide, mis on oma haarmed ajanud üle terve aasta, kannab põhiraskust Philly Joe’s, mis on

Kui eeldame, et meis kui saksa drilliga ugrilastes on mingi kultuuriline omapära, siis on sel rohkem šanssi laiemaltki välja paista ja läbi lüüa kui mõnel teisel, kordades suurema rahvaarvuga homegeensel kultuuril.

välisesinejaid importiva Reigo Ahvena, Marti Tärni ja Joonas Oroperve juhitud MTÜ Tallinna Jazziklubi residentklubi. Mõni külaline on päris tuntud, head on nad kõik. Näideteks saksofonist Jerry Bergonzi kvartett, hinnatud kitarrist Ben Monder koos Kristjan Randalu rahvusvahelise trioga, Alexi Tuomarila trio koos bassist Mats Eilertseniga, avantgardkitarrist Marc Ducret, kes esines seekord Jaak Sooääre ja leedu saksofonisti Liudas Mockunasega ning virtuosne ühemeheansambel – kitarrist Ian Ethan Case. Ain Agan esines kvartetis koos saksofonist Manuel Dunkeliga. Eestlastest toon veel välja Eespere-Paali kvarteti, Holger Marjamaa trio ning Eestis õppiva lätlanna Anna Wibe juhitud Vibesi. Suurematest ansamblitest nimetaksin puhkpilliküllast, energilist Trump Conceptionit, kuhu Janno Trump on koondanud mitu noorema põlvkonna tippu (saksofonist Danel Aljo, trompetist Allan Järve, trummar Dmitri Nikolajevski). NO jazziklubis avaldati austust jazzihiiule John Coltrane'ile, sügishooajal astusid seal üles veel näiteks Joel-Rasmus Remmeli trio, Argo Vals, aga ka *outsider*-profaan Rainer Jancis koos trummar Hans Kurvitsaga. “Jõulujazzil” esinesid legendaarne vokaalsekstett Take 6, “Suure Öuna” karmi linnajazzi viljelev kvartett Amok Amor, Kirke Karja kvartett, tüüne Erki Pärnoja & Anna Põldvee, Eesti vokaalansambli tipp Estonian Voices, lasteprojekt Upa-upa ubinakõnõ jt. Huvitavate kavade väljatoomist jätkas hoogsalt rühmituse Avarus ürituste sari “Mikstuur”, tuues siia lisaks kohalikele jõududele Sid Hille, aga ka iirlased William Butler Yeatsi kavva. Teist korda toimus nooruke festival “Viimsi Happy Jazz”.

Paljud kodu- ja välismaised esinejad tuuritasid mööda teistegi linnade jazziklubisid, sageli uut plaati esitledes, nagu näiteks Mockunase bass-saksofoni avantgardse energiaga ujutatud rifirocki ansambel Heavy Beauty. Nii ka Toomas Rull. Vahel jääb meediapiltide vahendusel petlik mulje, et muusikud kaovad loomingulisematelt radadelt aastateks

tarbemuusika voogudesse. Õnneks selgub piisavalt tihti, et sellised flirdid ei pea olema pöördumatud. Tiit Paulusega juba aastakümneid tagasi vägagi modernselt mänginud Rull on õnneks endiselt marssalikepikest paunas kandnud. Tema kava “Quotes” on tehtud täpselt nii nagu muusikat peab tegema – siis kui loojal on, mida öelda, nii puhtmuusikaliselt kui muuski mõttes. Rull toob jõuliselt sisse sõnalise dimensiooni. Looming võib olla väga rikas ning põlemisega tehtud, nii oma filosoofilisuses kui ka humoorikuses. Rullil on, mida öelda. Ideede ja muredega, mis Toomas Rulli ajendavad käivitavad, võib nõus olla või mitte, aga tema palades kasutatud aforismidel on koos muusikaliste laiendustega piisavalt laiad konnotatsioonid, nagu looming on alati rikkam kui kunstniku enda teesid ja nägemus. Rull on öelnud, et see muusika toidu kõrvale kuulamiseks ei sobiks. Tõesti mitte. Meeldivalt palju on tundeid-mõtteid äratavat filosoofilist ballaadilisust-eleegilisust. Kuid kava särtsakam pool sobiks oma gruuvide ja juubeldavate süntesaatorivalangutega lausa popipublikule. Kavas ja plaadil mängivast Allan Järvest on saanud mõne aastaga Eestis võimas esitrompetist, Raun Juurikas on klahvivõlurina juba varasemast tuttav. Toomas Rullil ilmus mõne aasta eest koos Margus Kappeli ja Peeter Malkoviga MRK Pakti nime all ka värvikas ja humoorikas album “Lood on halvad”. Sedagi projekti sooviks veel lavalaudadel näha.

Eestis tasub kultuurirauda tagada juba puhtmatemaatilistel põhjustel. Kui eeldame, et meis kui saksa drilliga ugrilastes on mingi kultuuriline omapära, siis on sel rohkem šanssi laiemaltki välja paista ja läbi lüüa kui mõnel teisel, kordades suurema rahvaarvuga homogeensel kultuuril. Edu valem ei pruugi olla vaid teadlik panustamine mingitele meie etnose elementidele. Võib kasvõi jäljendada mõnd žanrit – nagu on vähemasti õppetöös sageli vältimatugi; kuid oma tunnetuse, vahel isegi küündimatuse kaudu tuleb asjale juurde oma mant. Ja muusikas on just neil nüanssidel sageli määrav tähtsus. Näiteks olgu kasvõi Tartu bluusimehe Andres Rootsi edu.

Vabandan kõigi ees, kelle hinnalised ponnistused jäävad seekord märkimata. Olete endiselt kõik kenasti radaril. **M**

Valguskiirtes –
Toomas Rull ja
tema ansambel.

ERSO Pekingi Keelatud Linna kontserdimajas.

ERSO HIINAS

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester oli 18. – 23. detsembrini ulatuslikul turneel Hiinas. 18. detsembril, oma 90. sünnipäeval, esineti Hiina ühes kuulsaimas kontserdipaigas, Pekingi Keelatud Linna kontserdimajas. Ajaloolises suurepärase akustikaga saalis esitas ERSO **Kristjan Järvi** juhatusel kava, milles põimusid põhjamaised luigeteemalised muusikateosed: Jean Sibeliuse “Toonela luik”, Arvo Pärdi “Swansong” ja Tšaikovski süit balletist “Luikede järv” Kristjan Järvi seades. Peale selle kõlas Hiina heliloojate looming: Huanzhi Li “Pidulik kevadavamäng” ja Jiaping Tangi “Armastus” sümfooniast “The Sound of Yida”. Kontserti oli tulnud kuulama üle tuhande inimese, kohal viibis ka Eesti suursaadik Hiinas **Marten Kokk** koos abikaasaga ning teiste saatkonna töötajatega. Marten Kokk peab ERSO Hiina turneed ülimalt oluliseks: “Mul on erakordselt hea meel, et ERSO on kontserditurneel Hiinas, see on Eesti kultuurile parim reklaam. ERSO esineb Hiina kõige lugupeetumates

kontserdisaalides. Poliitiliste suhete mõttes avavad sellised kultuurivaetusprojektid uksi, mis muidu kunagi ei avaneks.”

Pekingi kõrval esineti veel Dalianis, sealse rahvusvahelise konverentsikeskuse moodsas kontserdimajas. Daliani kultuurimajas toimus eesti muusika esitlus Daliani muusikakoolide õpetajatele ja õpilastele, kus ERSO kammerkoosseisud esitasid Ester Mägi, Arvo Pärdi ja Jaan Räätsa loomingut ning Kristjan Järvi tutvustas Eesti muusikatradditsioone. Seejärel oli ERSO 20. detsembril Wuhani Quintai teatri laval ning 22. detsembril Shanghai Oriental Art Center's. Shanghai kontserdil viibis ka üks rahvusvaheliselt tuntumaid hiina heliloojaid **Tan Dun**, kes kommenteeris kuuldut lühidalt, öeldes, et see oli fantastiline ja ERSO oli üks nende kuude parimaid orkestreid Shanghais. Eesti saatkonna diplomaat **Siiri Grabbi** muljed olid samuti väga head: “Suurepärase kontsert, ERSO ja Kristjan Järvi kooslus on kirjeldamatu. On näha, et suudeti publikut lummata. Hiina publik on üldiselt väga klassikalembene. Muidugi teatakse ka, kui

kollektiiv on suuri preemiaid saanud ja ERSO on saanud Grammy.”

Dirigent Kristjan Järvi sõnul on ulatuslik kontserdireis üks parimaid viise orkestrit arendada. “See tekitab tugevat ühistunnet. Soovin nüüd, et orkester võtaks kokku kõik saadud positiivsed muljed ja emotsioonid, hoiaks neid ja kasutaks neid oma järgnevatel kontsertidel.”

ERSO juhatuse liikme **Kristjan Halliku** sõnul õnnestus ERSO turnee hästi. “90. aasta juubeli õhtul Pekingi Keelatud Linna kontserdisaalis püsti aplodeeriva publiku ning ERSO järgmise turnee vaimustunud korraldajate ees esinemine näitab, et orkester kasvatab jõuliselt oma rahvusvahelist haaret. Esimene ning kindlasti mitte viimaseks jääv kontserdireis Aiasse on seni saanud väga positiivse ja sooja vastuvõtu. Kristjan Järvi juhatusel on ERSO oma energilise, nüansirohke ja kõrge kvaliteediga musitseerimisega end publikule heast küljest näidanud.” Kokku kuulas kontserte Hiinas üle 5000 inimese. Hiinasse naaseb meie rahvusorkester taas 2018. aastal.

FOTO ROBERTJÜRJENDAL.COM

Robert Jürjendal.

AASTA MUUSIK 2016

Aasta muusikuks 2016 valiti kitarrikunstnik ja helilooja **Robert Jürjendal**. Tänavu ilmus temalt album "Lihtminevik", äsja koos Valdur Mikita ja Kaido Kirikmäega ka sõna ja heli album "Iluküsi". Jürjendali loominguga tuumiku moodustavad elektroakustilised teosed kitarridele.

Robert Jürjendali loometee algas 1980. aastatel elektroakustiliste katsetustega Eesti Raadio ja Tallinna Linna halli stuudiotest. Ta oli kitarrist ja laululooja legendaarses ärkamisaegses ansambelis 777, mille vokaalsolist oli Tõnis Mägi. Jürjendal on ka ansambli Weekend Guitar Trio, Fragile ning UMA asutaja.

Suurt mõju on talle avaldanud Robert Frippi minimalistlik loominguviis ja ranged struktuurid. Aastatel 1992–1997 osales Robert Jürjendal Frippi "Guitar Crafti" kursustel Sakamaal, mis andis olulise loomingulise toetuse.

Robert Jürjendali tegevus rohkem kui kolmekümne loominguaasta vältel on olnud erakordselt mitmekesine. Ta

on salvestanud arvukalt heliplaate, kirjutanud filmi- ja teatrimuusikat, loonud muusikat eri ansamblikoosseisudele mitmes žanris. Arvukate koostööpartnerite seas on nii kodu- kui välismaiseid artiste.

Aasta muusiku aunimetuse saab muusik, kelle loomingulised saavutused on edendanud Eesti muusikakultuuri ja kes on teinud koostööd Eesti Rahvusringhäälinguga. Tiitli saaja valivad ERRi muusikatoimetajad. Aasta muusiku tiitli on varem pälvinud Kalle Randalu (1982), Alo Mattiisen (1988), Valter Ojakäär (1993), Erkki-Sven Tüür (1996), Tõnu Kaljuste (1998), Rein Rannap (2002), Anu Tali (2006), Tiia-Ester Loitme (2008), Paavo Järvi (2012) jt.

EESTI KONTSERT ESITLES NEW YORGIS EESTI MUUSIKAKOLLEKTIIVE

Eesti Kontsert tutvustas 6. – 10. jaanuarini New Yorgis toimunud APAPi muusikatööstuse konverentsil Eesti muusikakollektiive. APAP (**Association of Performing Arts Presenters**) on Põhja-Ameerikas asuv suurim muusikatööstust koondav organisatsioon, mis ühendab rohkem kui 5000 muusikaagentuuri, etenduskunstide keskust, muusikaala konsultatsiooni- ja korraldusfirmat üle maailma.

Viimased 20 aastat on APAP pööranud YPCA programmi (Young Performers Career Advancement Program) abil erilist tähelepanu noortele muusikutele. Tihedas konkurentsiosutus tänavu YPCA programmi valituks löökpillimängija **Heigo Rosin**, kes valiti ühtlasi kursuste lõppedes esinema 9. jaanuaril New Yorgi kuulsas Carnegie Hallis.

Kultuurkapitali preemia laureaat **ansambel U**: esitles New Yorgis oma eksperimentaalset "Publikuorkestri" projekti, milles publik kaasatakse muusikat looma, andes kuulajatele interaktiivse võimaluse määrata kontserdi kulgu. Ansambel U: publikuorkestri

esinemised toimusid APAPi konverentsi peamajas Hilton Midtownis ning Skandinaavia majas. **U**: täispikk kontsert eesti muusikast (sh Helena Tulve, Kristjan Kõrver, Tatjana Kozlova-Johannes) toimus 5. jaanuaril New Yorgi kunstide keskuses The Firehouse Space.

APAPil äratas tähelepanu **Eesti Klaveriorkester**, unikaalne ansambel kaheksast pianistist neljal klaveril. Klaveriorkestri koosseisus mängivad Kai Ratasest, Mati Mikalai, Piret Väinmaa, Kristi Kapten, Piret Habak, Reet Kopvillem-Ruubel, Johan Randvere ja Margus Riimaa. Klaveriorkester andis 7. ja 8. jaanuaril Hilton Midtownis neli lühikontserti, kavas mh Rein Rannapi hiljuti seatud Mussorgski "Pildid näituselt", samuti Gavin Bryars ja Urmas Sisask.

EESTI PILLIFONDI INSTRUMENTIDELE 23 AVALDUST

Eesti Pillifond asutati 7. detsembril 2015. aastal Kultuuriministeeriumi eestvedamisel koostöös **Swedbanki**, **Eesti Rahvuskultuuri Fondi** ning maestro **Paavo Järvi**ga. Fondi eesmärk on toetada Eesti helikunsti ja tõsta Eesti muusikute rahvusvahelist konkurentsivõimet.

Pillifondi esimesele kuuele keelpillile kandideerimiseks laekus 23 avaldust: 14 viiulitele, kuus tsellole ning kolm altviulile. Kandideerida oli võimalik 31. detsembrini kõigil Eesti Vabariigi kodanikel, kes on vastava eriala omandanud või omandavad seda rahvusvaheliselt tunnustatud (akrediteeritud) muusikaõppeasutuses. Otsuse teeb pillifondi ekspertkogu veebruarikuu jooksul. Pillifondi juhatus liige **Marje Lohu**aru: "Kandideerisid Eesti interpreedid, kelle hulgas on kollektiivide esiviuldajaid ning tselliste, välismaal tegutsevaid silmapaistvaid soliste, rahvusvahelistel konkurssidel osalenud ja juba preemiaid võitnud noori muusikuid ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia õppejõude ja üliõpilasi".

Võiduprojekt "Tin tin'na:buli", mille järgi rekonstrueeritakse Rakvere Pauluse kirik multifunktsionaalseks Arvo Pärdi nimeliseks kontserdimajaks ja kultuurikeskuseks.

Eesti Pillifondile kuulub praegu kuus väärtuslikku instrumenti: Giuseppe (Joseph) Gagliano ja tema venna Antonio ühistööna (ajavahemikus 1775–1780) valminud viiul; Nicola ja Giuseppe (Joseph) Gagliano viiul (1723); François Fourrier Nicolas' tsello (1798); Enrico Catenari viiul (1680); arvatavasti Thomas Urquharti altviiul (valminud vahemikus 1650–1700); ning Auguste Sebastien Bernardeli viiul (võimalik valmimisaasta 1802). Eesti Pillifondi kollektsiooni koguväärtus on praegu ligikaudu 800 000 eurot.

RAKVERRE TULEB ARVO PÄRDI NIMELINE KONTSERDIMAJA

Kultuuriminister Indrek Saar ja Rakvere linnapea Mihkel Juhkam allkirjastasid 6. jaanuaril Rakveres hea tahtlepp, mille tulemusena renoveeritakse Rakvere Pauluse kirik multifunktsionaalseks Arvo Pärdi nimeliseks kontserdimajaks ja kultuurikeskuseks. Pauluse kiriku on projekteerinud arhitekt **Alar Kotli**. Kirik õnnistati sisse kaks päeva enne Eesti vabaduse kaotamist juunis 1940. Toona ei jõutud hoonet krohvida, ehitamata jäid ka tornikiivrid ja kantseleitiib. Teises maailmasõjas pühakoda

kannatada ei saanud ning Rakvere Pauluse kogudus kasutas kirikut 11 aastat, kuni kogudus likvideeriti. Nõukogude okupatsiooni ajal rajati hoonesse võimla ja sellisena on see olnud kasutusel tänini.

Idee ehitada Rakverre linna auko-daniku Arvo Pärdi nimeline kontserdimaja sai alguse mitu aastat tagasi. Rakvere linna peaarhitekti **Raul Järgi** sõnul plaaniti algul ehitada koguni eraldi maja, kuid lõpuks otsustati siiski Pauluse ehk nn spordikiriku ümberehitamise kasuks. Võistlusele laekus 138 tööd 29 riigist. **Celander Projekt OÜ** ehk **Kristiina Aasvee**, **Kristiina Hussari** ja **Anne Kose** võiduprojekt "Tin tin'na:buli" annab valgele Pauluse kirikule sihvakad tornikiivrid ja paigutab hoone kõrvale klaveriklahvistiku. 400-kohalise kirik-kontserdimaja külje alla kerkib ka musta värvi lisahoone, kus hakkavad paiknema väike saal ja teenindusruumid. Anne Kose sõnul lähtuti eelkõige kiriku ja Rakvere gümnaasiumi arhitekti Alar Kotli loojamõttest ja soovist näha hooneid ansamblina. "Meie veendumus oli, et kirik tuleb teha selliseks, nagu Kotli kunagi kavandas," sõnas arhitekt ja lisas, et võistluse tingimused olid väga rasked nii muinsuskait-

seliste piirangute kui ka lähedal asuvate nõukogudeaegsete korterelamute tõttu. Rakvere linnaarhitekti Raul Järgi sõnul võitis "Tin tin'na:buli" sellepärast, et oli suutnud keerulise ülesande lahendada kõige kavalamalt.

Tulevikus saab multifunktsionaalses hoones korraldada kontserte ja muid üritusi. Majas saavad harjutusruumid näiteks kohalikud tantsijad ning sinna rajatakse ka tänapäeva nõuetele vastav kunstigalerii, hakatakse pakkuma mitmesugust hariduslikku tegevust, muusikateraapiat, samuti tuleb sinna nn Pärdi elamustetuba, kus saab heita pilgu helilooja loomingusse ja elukäiku. Hoone ehituse esialgne eelarve ulatub 50 miljoni euroni, millest 10–15 protsenti on lubanud anda linn, ülejäänus loodetakse Euroopa Liidu toetusele. Kui hästi läheb, peaks muusikamaja ehitus algama järgmisel aastal.

EESTI MUUSIKA UNGARIS

7. – 15. jaanuarini toimus Budapestis juba neljandat korda festival "**Átlátszó Hang**" ("Läbipaistev heli"). Festivali lõpuüritusena toimus 15. jaanuaril eesti nüüdismuusika öhtu, kus oli kavas **Märt-Matis Lille** "When the Buffalo Went Away" ning **Liisa Hirschi** "Four Glides", mille ettekandel osales ka autor. Ungaris esimest korda kõlanud teoseid esitas kohalik nüüdismuusika ansambel **THReNSeMBLe**. Kuigi ürituse fookuses oli eesti nüüdismuusika, pakuti publikule elamusi ka teistest kultuurivaldkondadest. Näidati kahte lühianimatsiooni, milles on kasutatud eesti heliloomingut, **Ülo Pikkovi** "Keha mälu" (2011, muusika **Mirjam Tally**) ja **Riho Undi** "Isandat" (2015, muusika **Arvo Pärt** ja **Lepo Sumera**), ning loeti katkendeid Jaan Kaplinski filosoofilisest lühiproosast ("Jää ja Titanic", "Jää ja kanarbik"), mis temaatiliselt riimub Märt-Matis Lille teosega. Luges Ungari näitleja Attila Menszátor-Héresz, kes osales ka Märt-Matis Lille teose esitusel. **M**

3.-11.
veebruar
2017

Tallinna Kesklinnavalitsus,
Muusikute fond PLMF ja
MTÜ Valgusklubi esitlevad:

TÕSTA PILK TALLINNA TALVEFESTIVAL AVA SÜDA

AVAPIDUSTUSED 03.02 KL 18 RAEKOJA PLATSIL

VALGUSINSTALLATSIOONID, VIDEOMAPPING, PLMF KONTSERDID,
KUPPELLAVAD, ÕPILASKONTSERDID, VÄLIKOHVIVUD, TÖÖTOAD ja
TOETUSVÕIMALUS LASTERIKASTELE PEREDELE kogu festivali ajal

3.02 | TALLINNA RAEKODA | 19:00

Arete Teemets (sopran), **Andrei Bogatš** (tenor),
Piia Paemurru (klaver)

Kavas: Puccini, Verdi, Mascagni jt

4.02 | HOPNERI MAJA | 19:00

Virgo Veldi (saksofon), **Ralf Taal** (klaver)

Kavas: Beethoven, Schumann, Schmitt jt

5.02 | TALLINNA ROOTSI-MIHKLI KIRIK | 15:00

Kristina Kriit (viul), **Atlan Karp** (bariton),
Neeme Ots (trompet), **Tiia Tenno** (orel), **EMTA**
keelpilliorkester, juhendajad prof. Mari Tampere-Bezrodny ja
prof. Peeter Paemurru, kontserti juhib **Pille Lill**

Kavas: Vivaldi, Bach, Widor, Ysaÿe jt

7.02 | TALLINNA ROOTSI-MIHKLI KIRIK | 15:00

Sigrid Kuulmann-Martin (viul),
Andreas Lend (tšello), **Irina Zahharenkova** (klaver)

Kavas: Händel-Halvorsen, Kodaly, Schubert jt

8.02 | TALLINNA RAEKODA | 19:00

Madis Kari (klarnet), **Andreas Lend** (tšello),
Marko Martin (klaver)

Kavas: Beethoven, Pärt, Grigorjeva

9.02 | TALLINNA RAEKODA | 19:00

Kristina Fialová (vioola, Tšehhi), **Irina Zahharenkova** (klaver)

Kavas: Hindemith, Clarke, Rahmaninov

11.02 | MUSTPEADE MAJA | 19:00

Lovro Pogorelich (klaver, Horvaatia)

Kavas: Mussorgski, Prokofjev

PILETID 12€ / 8€

Piletilevis ja kohapeal

valgusklubi

plmf
Planet of Talent

TALLINNA
KESKLINNA VALITSUS

EESTI MUUSIKA- JA TEATRI- AKADEEMIA KONTSERDID VEEBRUARIS

EESTI
MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA

9. 02 | EMTA orelisaal | 12.00

KANDLEPÄEV

Heino Sõna 80 ja Igor Tõnurist 70

Ettekandekoosolek

Kõnelevad **Anneli Kont-Rahtola**,

Guldžahon Jussufi, **Tuule Kann**,

Helen Kõmmus, **Juhan Uppin**, **Kaisa Nõges** jt

9. 02 | Vanalinna muusikamaja | 19.00

TRADITSIOONILISE MUUSIKA KONTSERT

Esinevad **Heino Sõna** (kannel),

Arno ja Jüri Sooäär (kandled),

Jaak Sooäär (kitarr),

Juhan Uppin (lõõts, kandled),

Joosep Sang (mandoliin),

Enrik Visla (viul) ja külalised Soomest

“**Kaustinen kanteleet**” – **Tapani Peltoniemi**,

Hannu Saha, **Antti Kettunen** jt.

15. 02 | EMTA kammersaal | 19.00

AJAST AEGA IV

Esinevad **Herruzo Cabarera Juan Francisco**

(viul), **Marta-Jaana Staškevitš** (tšello),

Jelizaveta Bukina (klaver),

Jekaterina Sizova (viul),

Merike Heidelberg (vioola),

Piret Mikalai (klaver), **Helin Pihlap** (viul),

Ivo Lain (löökpillid), **Veeda Kala** (klaver),

Kerstin Elisabeth Kullerkupp (viul),

Kristjan Veermäe (klaver),

Hans Christian Aavik (viul),

Liisa Välja (vioola), **Marten Meibbaum** (tšello),

Karolina Žukova (klaver)

17. 02 | EMTA kammersaal | 19.00

JUBILATE

Teo Maiste 85

Juubilari lavateed meenutavad **Anu Kaal**,

Urve Tauts, **Liidia Panova**, **Ivo Kuusk** ja

Arne Mikk

22. 02 | EMTA kammersaal | 19.00

KÜLALISKONSERT

Piano Petro Duo: **Anastasia Rogaleva-Dmitry**

Petrov (Peterburi riiklik konservatoorium)

Kontserti juhatab **Ludmila Osipova**

(muusikateadlane, Radio Russia toimetaja)

28. 02 | EMTA kammersaal | 19.00

TUDENGITEISIPÄEV

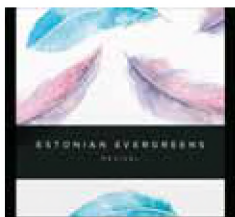
Priit Rusalepp (trompet), **Jaani Mesi** (trompet),

Norman Verte (trompet)

Tutvu ka teiste kontsertidega ema.edu.ee/kontsert

www.plmf.ee | www.tallinn.ee/kesklinn

MUINASLUGU SINILINNUST. ESTONIAN EVERGREENS. Revival. EAU

"Muinaslugu sinilinnust" ja selle ingliskeelne sõsarplaat "Estonian Evergreens" on ambitsioonikas ja tänuväärne ettevõtmine, mis täidab kaht ülesannet: esitleda Eesti publikule uues kuues meie estraadi- ja jazzlaulude paremiku kuuluvaid viise ning viia sõnusele lauluvara olemasolust laia maailma. Plaadil kõlavad Arne Oidi, Ülo Vinteri, Gennadi Podelski, Eino Tambergi, Hans Hindpere, Evald Vainu, Leo Normeti, Uno Naissoo, Valter Ojakäär, Raimond Valgre, Uno Loobi ja Kustas Kikerpuu laulud, mida esitavad Sofia Rubina, Karl-Erik Taukar, Kaire Vilgats, Ott Lepland, Maarja, Koit Toome, Laura, Uku Suviste, Elina Hokkanen, Liisi Koikson ja Susanna Aleksandra.

Sellise töö- ja materjali-mahuka ettevõtmise puhul sõltub palju valikutest, millised laulud ja esitajad valida, kuidas algupärasele noodi-tekstile läheneda, kuidas "toodet" "pakendada", esitleda ja turustada. Laulud valis paljude võimalike seast välja rahvusvaheline žürii, solistide koondise koostas arvatavasti projekti eestvedaja Mikk Targo, kes tellis ka arranžeringud sakslaselt Lutz Krajenskit, korraldas salvestussessiooni

saksa bigbändiga ning lasi igale laulule kirjutada uued ingliskeelsed sõnad.

Mida neist valikutest arvata? Kõik kaheksateist plaadile valitud laulu on kahtlemata kullaprooviga. Ingliskeelse plaadi saatetekst sedastab, et need laulud on "iga eestlase DNAs, südames ja hinges", kuid valikusse on sattunud siiski ka laule, mida päris üldrahvalikult siiski ei tunta, näiteks Hindpere "Misjaoks", Vainu "Esmakordselt", Tambergi "Kordan sinu nime" või Vinteri "Lahkumislaul". Näiteks Vinteri puhul ringlevad iga eestlase DNAs ikka pigem "Laul põhjamaast", "Kodulaul" või "Kui on meri hülgehall" (õige pealkirjaga "Majakene mere ääres"). Aga tema mõrkjas "Lahkumislaul" sisaldab mainitustest rohkemgi meeleolu- ja harmooniafinesse ja see, et album taaslustab ka selliseid vähem kõlavaid laule, ongi suur pluss.

Lauljate rivistusse kuuluvad valdavalt meie tänased popstaarid. Kui arvestada, et stilistiliselt on uusversioonide näol tegemist svingiva *crooner*-jazziga, oleks oodanud, et esmajärjekorras kasutatakse ära meie jazzilauljad. Aga kui arvestada, et originaalis on siiski tegemist estraadilauludega, mida ka omal ajal esitati suure estraadiorkestri saatel, pole ka poplauljate rakedamine vale. Noored lauljad on kõik vokaalselt head, kuid kõrva torkasid teatud ebakõlad eesti keeles laulmisel, häälikute paigutamisel, völgade kasutamisel. Võibolla on tera tõtt "rohi oli rohelisem"-pölvkonna esindajatel, kes ohkavad, et enam ei osata eesti keeles laulda. See tähelepanek ei puuduta muidugi kaugelki kõiki, näiteks Liisi Koiksoni eesti keel on ladus ja loomulik nagu alati, samuti Maarjal ja veel mitmel teisel.

Palju on räägitud, et inglise keeles on hoopis lihtsam laulda, ning "Estonian Evergreens" on selle kinnitus. Paradoksaalselt kõlavad eesti lauljate ingliskeelsed versioonid meie kullafondi lemmiklauludest sageli paremini kui algu-

pärandid. Rabavaim kontrast on Sofia Rubina "Mind veel ei ole", mille ingliskeelne variant "Beautiful, Beautiful" on suveräänne diivalik triumf. Aga samasugune fraseerimise sujuvus ja teksti voolavus iseloomustab paljusid teisigi. Ilmselgelt on oma teened siin hea käsitööosusega ameerika tekstikirjutajatel, kes toodavad laulusõnu tellimustööna iga päev. Tõtt-öelda hakkas ingliskeelset plaati otsast lõpuni kuulates veidi häirima tekstide väheütlev läägevõitu lembelisus. Kui võtta laule ette ühekaupa, siis see vast probleem pole, ometi on eestikeelsetel tekstidel oma hoopis poeetilisema kujundimaailmaga siin selge eelis. Mängisin ka mõttega, kas need laulud võiksid ingliskeelsena jõuda välismaiste lauljate repertuaari või kasvõi (jazzi)raadiojaamade eetrisse. Kui see juhtub, on üks projekti peamisi eesmärke täidetud.

Lõpetuseks sellest, mis on minu jaoks puhtmuusikaliselt plaadi suurim väärtus – orkester ja arranžeringud. See on taas valikute küsimus. Usun, et ka meie Estonian Dream Big Band oleks väga hästi kõlanud, kasutades näiteks Siim Aimla või Raul Söödi seadeid. Ometi on saksa arranžeri- orkestrijuhi ning saksa muusikute eelistamine hea valik. Lisaks sellele, et see annab projektile rahvusvahelise mõõtme, tagab see ka kõrge kvaliteedi. Seaded on luksuslikud, fantaasia- ja vaheldusrikkad, muusikute ansamblimäng ja soolod esmaklassilised. Orkestri kõlas on palju värve, saksofonimängijad dubleerivad flöötidel ja klarinetitel. Kui vaja, svingib bänd nagu pöörane, kui vaja, maalib intiimseid kõlapilte.

JOOSEP SANG

KÄIDI JA KÜLVATI VARJUDE SEEMNEID, SEST VALGUS HAKKAS VÕRSUMA.

Ardo Ran Varres.

TR

Veidi enne aasta lõppu sai valmis Ardo Ran Varrese autoriplaat eelmisel aastal esiettekandele tulnud looga "Käidi ja külvati...". See on ühevaatuseline lavaline serenaad Artur Alliksaare tekstidele. Plaadile on pandud üks Eesti muusika päevade ajal üles võetud etendus. Plaadikarbis leiab lisaks CDle ka audiovisuaalse variandiga mälupulga. Mina alustasin teosega tutvumist heliplaadi vahendusel, aga neile, kes ei ole etendust näinud, soovitan kindlasti valida mälupulga. Miks? Üksnes helilisena see teos lihtsalt ei tööta. Kuulates on tunne, et saad osa mingist poolikust produktist ning see poolikus tekitab tõelist frustratsiooni. Kui ma kaunis rahulolematuna lõpuks taipasin mälupulka ekspluateerida, loksusid asjad paika ja sain konstateerida – tegu on toredata tükiga, kus üsna napp, aga väga maitsekas visuaalne kujundus (valgus, kostüümid, grimm, lavakujundus, liikumine, atribuudid) toetab väga tõhusalt muusikat, õigemini aitab ühe mütsi alla koondada "paljana" üsna haralise, mitte eriti originaalse ja kohati eklektilisegi mulje jätnud muusika. YXUS Ensemble on kontsentreeritud ja täpne nagu alati, solistid Taniel Kirikal ja Jaanika Kilgi duettides oma sarnaste tämbritega väga hea paar ning eriti viimane oma lava- ja häälevalitsemisega lummas nagu täiskuu. Terviketendust on kena kuulata ja vaadata ning see on vägagi nauditav.

VIRGE JOAMETS

ROMANSID. Juhan Suits, Ruslan Trochynskyi, Andre Maaker.

Svjata Vatra

Kuigi tänapäeval seostuvad Georg Otsa muusikalise pärandiga ilmselt eelkõige ooper, operett ja muusikal, olid legendaarse Otsa palavalt armastatud leivanumbrite hulgas ka vene romansid. Romanss oli tegelikult juba möödunud sajandi keskpaigas võrdlemisi eksootiline ja mitte eriti sageli viljeldav žanr, kuigi ka Eestis on teatud regulaarse sagedusega esile kerkinud lüürilise ja romantikale panustavaid romansikoosseise. Sopran Kaia Urbi ja kitarrist Heiki Mätliku duo on seda näiteks teinud juba tubli paarkümmend aastat ilma erilise kisa ja kärata.

Trio Romansid liikmed on folkmuusik, ukrainlasest tromboonimängija Ruslan Trochynskyi, kitarrist Andre Maaker ja torupillimängija Juhan Suits. Kõiki kolme ühendab peale muusikakire ka Viljandi, kus asuva Rohelise Maja kohvikus peetud spontaansetest koosmängimistest see album alguse sai.

Kui rääkida romanssidest vene kultuuriruumis, siis oli see prantsuse kultuuriloost mõjutusi saanud žanr erilise au sees 19. sajandi vene aadlisalongides, kus au ja armastus tähendasid nii mõndagi. Romansside tekstid olid väga olulised ja pärinesid sageli selliste poetide sulest nagu Puškin või Nekrassov, kuigi võidi kasutada ka rahvaluulet. Igatahes jutustas iga romanss kindlat lugu, kus olid kohustuslikeks elementideks kirk, armastus ja enamasti ka lahkuminek.

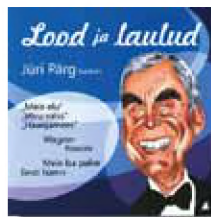
Trio Romansid on ette võtnud võrdlemisi laia valiku erinevate maade romansse või neid meenutavaid palasid, interpre-

teerides neid üsna klassikaliselt, kuid kompleksivabalt. Omal ajal ansambel Palderjani esituses tuntuks saanud, kuid hoopis Gustav Ernesaksa ja Evald Tammlaane sulest pärit "Laev tõstis purjed" on kõigile eespool toodud klassikalistele kriteeriumidele vastav algupärane eesti romanss. Romansivormi on võimalik valada ka "Sulle kõik nüüd ütlen", mille laulis omal ajal "Horoskoobi" saates tuttavaks duett Helgi Sallo ja Kalju Terasmaa, kuid mille kirjutas tulevane ABBA liige Agnetha Fältskog siis, kui ta oli seitsmeteistaastane ja ABBAst polnud veel midagi kuulda. Sellel Hooandja toel välja antud albumil on palade autorid jätud paraku millegipärast üldse märkimata.

Head arranžeringud, professionaalsed muusikud. Laulab valdavalt Trochynskyi oma veidi teatraalsel ning kohati ülepakutud moel. Juhan Suitsu lauldud palad on oma vaoshoitusega sellele meeldivaks kontrastiks. Valik peamiselt tuntud või väga tuntud lugudest viitab mingis mõttes kindla peale minekule. Romansid ei kätke oma parimal kujul endas pelgalt suhkurdatud hüperemotsionaalsust ja efekte, vaid pigem sisemist salapära ja hubisevat eelaimust, peeneid variatsioone rusuvast ängist kuni paradiislike meditatsioonideni. Sellelt albumilt kuulsin ma aga parimal juhul ainult selle kauget kaja.

MARGUS HAAV
kultuuriajakirjanik

KUULA KA NEID

LOOD JA LAULUD. JÜRI PÄRG.

Jüri Pärk

Plaat sisaldab armastatud baritoni salvestusi aastatest 1963–2016 ning on kirev nii repertuaari kui ka kaasmuusikute galerii poolest. Albumil kõlavad nii kodumaised rahvalikud meloodiad kui ka klassika-teosed (Wagner, Rossini). Lauljat saadavad ERSO, Eesti Raadio estraadiorkester ja Eesti Kaitseväge orkester ning kammeransamblipartnerid (Valdur Roots, Urmas Taniloo jt).

TÄNA OLEN LAPS.

Astra Tikas

"Täna olen laps" on lastelaulude projekt, mille eestvedaja on laululooja, laulja ja kitarrimängija Astra Tikas. Koos kitarrist Markus Kalmeti ja paari episoodilisema kaasmuusikuga esitab ta kuusteist lastelaulu, mis sobivad hästi lastele või koos lastega kuulamiseks ning kindlasti ka laulmiseks.

EESTI SEGAKOORIDE LIIT

18. veebruaril 2017 kell 17.00

Tallinna Jaani kirik

Eesti Vabariigi 99. aastapäevale pühendatud kontsert

Õhtu ilu

Marc-Antoine Charpentier
Te Deum

Pärt Uusberg
Õhtu ilu

Esinevad üle-eestilise suvekooli segakoorid, segakoor K.O.O.R., kammerkoori Head Ööd, Vend oktett ja Üle-eestiline noorte sümfooniaorkester.

Solistid Arete Teemets, Anneliis Volmer, Elo-Maarja Miilen, Rasmus Kull, Tamar Nugis.

Dirigendid Martin Sildos ja Pärt Uusberg

Piletid 10.-/ 8.- müügil Piletilevis ja tund enne algust kohapeal

VEEBRUAR

2. veebruar kell 19.00

Tallinna Filharmoonia Mustpeade maja

Tallinna
Kammerorkester

Solistid:

**Arina Makarenko (klaver),
Hälis Rünk, (laul)
Triin-Eliis Süld, (laul)
Carol Männamets (laul),
Lenne-Liis Heinoja (kitarr),
Kerit Ilves (klarnet),
Taavi Poll (saksofon),
Marelle Kivinukk (viul),
Peeter Johannes Priks (fagott),
Hanna Jürgenson (kontrabass),
Meeri Kraas (akordion)**

Dirigent Kaspar Mänd

8. veebruar kell 18.00

Rakvere Kaurikool

Kammermuusika
kontsert

**Esinevad klassikalise laulu eriala
õpilased**

9. veebruar kell 12.30

Tallinna Jaani kirik

“Lõunamuusika”

**Esinevad klassikalise laulu eriala
õpilased**

10. veebruar kell 19.00

EMTA kammersaal

Kammermuusika
kontsert

13. veebruar kell 15.00

Ahtme muusikakool

Otsa kooli muusikapäev

19. veebruar kell 17.00

Tallinna Lauluväljaku klaassaal

Päikeseloojangu kontsert

“Eesti muusikapärlid”

**Esinevad rütmimuusika laulmise
eriala õpilased**

Bigbänd Siim Aimla juhendamisel